

**ΤΕΙ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ**

Ε.Α.Σ. Ν. ΚΙΛΚΙΣ: Λειτουργίες και προοπτικές

**ΚΑΡΑΝΙΚΟΛΑΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ
Α.Μ.: 13538**

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ: ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΦΥΛΑΚΤΟΣ, ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΩΝ

ΜΕΣΟΛΟΓΓΙ 2014

Πίνακας Περιεχομένων

1.	Πρόλογος	3
2.	Κύριο Μέρος	5
2.1.	Κεφάλαιο 1	5
2.1.1.	Η ιδέα για την αρχή των συνεταιρισμών	5
2.1.2.	Η ίδρυση του πρώτου συνεταιρισμού.....	6
2.1.3.	Ο στόχος της ίδρυσης και η ανάπτυξή του	7
2.1.4.	Το αγροτικό συνεταιριστικό κίνημα στην Ελλάδα από το 1780 στα Αμπελάκια μέχρι το νόμο του 2011.....	9
2.1.5.	Τα κύρια συνεταιριστικά νομοθετήματα	11
2.2.	Κεφάλαιο 2	12
2.2.1.	Η ίδρυση της Ε.Α.Σ. Κιλκίς	12
2.2.2.	Το πρώτο καταστατικό της Ε.Α.Σ. Κιλκίς.....	13
2.2.3.	Η πορεία της Ε.Α.Σ. Κιλκίς στο χρόνο	14
2.2.4.	Μέλη και όργανα της Ε.Α.Σ.	16
2.3.	Κεφάλαιο 3	18
2.3.1.	Παραγωγή, δραστηριότητες και εξαγωγές της Ε.Α.Σ. Κιλκίς.....	18
2.3.2.	Το κίνημα με το αλεύρι	19
2.3.3.	Παράλληλες δραστηριότητες αγροτικών συνεταιρισμών/ Εταιρειών του Ν. Κιλκίς	21
2.4.	Κεφάλαιο 4	24
2.4.1.	Ανασκόπηση των προβλημάτων που αντιμετωπίζει η Ε.Α.Σ. τα τελευταία χρόνια	24
2.4.2.	Το σχέδιο μετατροπής της Ε.Α.Σ. σε Α.Σ.Ο.	25
2.5.	Κεφάλαιο 5	28
2.5.1.	Γενικά στοιχεία έρευνας	28
2.5.2.	Αποτελέσματα έρευνας.....	29
2.5.3.	Συμπεράσματα έρευνας.....	38
3.	Συμπεράσματα	40
4.	Βιβλιογραφία	41
	Παράρτημα	42

Αρκτικόλεξο

ΕΑΣ: Ένωση Αγροτικών Συνεταιρισμών

ΑΣΟ: Αγροτικές Συλλογικές Ενώσεις

ΠΑΣΕΓΕΣ: Πανελλήνια Συνομοσπονδία Ενώσεων Γεωργικών Συνεταιρισμών

ΚΕΟΣΟΕ: Κεντρική Συνεταιριστική Ένωση Αμπελοοινικών Προϊόντων

ΚΥΔΕΠ: Κεντρική Υπηρεσία Διαχείρισης Εγχώριας Παραγωγής

ΣΚΟΠ: Συμβούλιο Κοινωνικής και Οικονομικής Πολιτικής

ΣΕΚΕ: Συνεταιριστική Ένωση Καπνοπαραγωγών Ελλάδος,

ΣΕΚΟΒΕ: Συνεταιριστικά Εργοστάσια Κονσερβοποιίας Β. Ελλάδος,

ΣΕΚΑΠ: Συνεταιριστική Εταιρεία Καπνού

ΣΠΕ: Συνεργατική Πιστωτική Εταιρεία

ΣΥΝΕΛ: Συνεταιριστική Εταιρεία Λιπασμάτων

ΟΣΔΕ: Ολοκληρωμένο Σύστημα Διαχείρισης και Ελέγχου

ΚΑΠ: Κοινή Αγροτική Πολιτική

ΔΕΗ: Δημόσια Επιχείρηση Ηλεκτρισμού

ΙΚΑ: Ίδρυμα Κοινωνικής Ασφάλισης

ΦΠΑ: Φόρος Προστιθέμενης Αξίας

1. Πρόλογος

Το θέμα που πραγματεύεται η πτυχιακή εργασία είναι η ΕΝΩΣΗ ΑΓΡΟΤΙΚΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΩΝ ΝΟΜΟΥ ΚΙΛΚΙΣ (Ε.Α.Σ. Ν. ΚΙΛΚΙΣ). Το συγκεκριμένο θέμα επιλέχθηκε με στόχο να διερευνηθεί ο σημαντικός ρόλος που έπαιζαν οι συνεταιρισμοί όλα αυτά τα χρόνια, η πορεία τους μέσα στο χρόνο καθώς και οι μελλοντικές τους προοπτικές. Επίσης, ο σκοπός της επιλογής του συγκεκριμένου θέματος έγινε για να εξεταστεί τη λειτουργία και οι προοπτικές της Ε.Α.Σ. Ν. ΚΙΛΚΙΣ και στόχος της πτυχιακής εργασίας είναι να αναδείξει την δομή της Ε.Α.Σ. Ν. ΚΙΛΚΙΣ, τον τρόπο λειτουργίας της, καθώς και να τονίσει τα έργα και τις δραστηριότητές της. Η μεθοδολογία που χρησιμοποιήθηκε ήταν επιστημονικά βιβλία, αποκόμματα από εφημερίδες καθώς και προσωπική έρευνα μέσω ερωτηματολογίου. Πιο αναλυτικά, το κύριο μέρος της εργασίας αποτελείται από 5 κεφάλαια.

- Στο πρώτο κεφάλαιο παρατίθεται το πως γεννήθηκε η ιδέα των συνεταιρισμών καθώς και η ίδρυση του πρώτου συνεταιρισμού που ήταν τα «Αμπελάκια». Ακόμα σ' αυτό το κεφάλαιο εξετάζεται ο στόχος και ο σκοπός της ίδρυσης του πρώτου συνεταιρισμού καθώς και οι συνεταιρισμοί που ιδρύθηκαν στην συνέχεια και η πορεία που είχαν όσο περνούσαν τα χρόνια. Τέλος, αναφέρονται τα κύρια συνεταιριστικά νομοθετήματα.
- Στο δεύτερο κεφάλαιο εξετάζεται η ίδρυση της Ε.Α.Σ. Ν. ΚΙΛΚΙΣ, ενώ παρέχεται το πρώτο καταστατικό της. Επιπλέον, δίνονται ο σκοπός και ο στόχος της ίδρυσής της, αναφέρονται τα μέλη και τα όργανά της και τέλος εξετάζεται η πορεία της μέσα στο χρόνο.
- Στο τρίτο κεφάλαιο της πτυχιακής εργασίας εξετάζονται οι κύριες δραστηριότητες της Ε.Α.Σ. Ν.ΚΙΛΚΙΣ όσον αφορά τον παραγωγικό τομέα καθώς και οι εξαγωγές που πραγματοποιεί. Επιπλέον, εξετάζεται το κίνημα που άνησε τους προηγούμενους μήνες με το λάδι και το αλεύρι και οι λόγοι που έγιναν αυτές οι ενέργειες καθώς και η ανταπόκριση που είχε από τους πολίτες. Τέλος, παρατίθενται και αναλύονται μερικώς ορισμένες παράλληλες δραστηριότητες συνεταιρισμών του Ν. Κιλκίς.

- Στο τέταρτο κεφάλαιο αρχικά αναφέρονται τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι Ε.Α.Σ., και εξετάζονται οι προοπτικές που προκύπτουν με το νέο νόμο και τη μετατροπή τους σε Α.Σ.Ο..
- Στο πέμπτο και τελευταίο κεφάλαιο της εργασίας εμπεριέχεται το ερωτηματολόγιο και αναλύονται τα συμπεράσματα της έρευνας που πραγματοποιήθηκε.
- Τέλος, ακολουθούν τα συμπεράσματα και ο επίλογος της πτυχιακής εργασίας.

«Το περιεχόμενο της Πτυχιακής Εργασίας δεν απηχεί απαραίτητα τις απόψεις του Τμήματος ή της Επιτροπής που την ενέκρινε».

2. Κύριο Μέρος

2.1. Κεφάλαιο 1

2.1.1. Η ιδέα για την αρχή των συνεταιρισμών

Στην Ελλάδα όπως και σε ολόκληρο τον κόσμο, εδώ και αρκετά χρόνια, αναπτύχθηκαν διάφορες μορφές συνεργασίας και αλληλεγγύης μεταξύ των κατοίκων διαφόρων περιοχών, καθώς και διάφορες μορφές οργανώσεων οι οποίες υπήρξαν οι πρόδρομοι των συνεταιριστικών οργανώσεων. Πιο συγκεκριμένα, μία από τις πρώτες μορφές συνεργασίας που έλαβαν χώρα στην Ελλάδα, είναι η συνεργασία των κτιστών της Ηπείρου, οι οποίοι δημιουργούσαν ομάδες και αναλάμβαναν το κτίσιμο κατοικιών και δρόμων. Επιπλέον, μία ακόμη παραδοσιακή μορφή συνεργασίας, ήταν το μιτάτο. Το μιτάτο αναπτύχθηκε στην Κρήτη από κτηνοτρόφους και είχε ως στόχο τη δημιουργία τυροκομικών προϊόντων εξαιρετικής ποιότητας. Για το λόγο αυτό συνεργάζονταν οι βοσκοί, οι τυροκόμοι και οι κατασκευαστές τυροκομικών σκευών. Η συγκεκριμένη μορφή συνεταιρισμού άνθισε κατά την εποχή της γαλακτοκομίας.

Στον ορεινό κορμό της Ελλάδας, στην Πίνδο και στον Όλυμπο, οι κτηνοτρόφοι ανέπτυξαν μία μορφή συνεργασίας που ονομάστηκε «Τσελιγκάτο». Ειδικότερα, οι νομάδες σχημάτιζαν μεγάλα κοπάδια, τα οποία μπορούσαν να φτάσουν μέχρι και τα δέκα χιλιάδες ζώα. Μαζί με τις οικογένειες τους φρόντιζαν τα κοπάδια και στο τέλος μοιράζονταν τα κέρδη. Ο τσέλιγκας, δηλαδή ο αρχηγός του τσελιγκάτου, ήταν υπεύθυνος για τις οικονομικές συναλλαγές του τσελιγκάτου, την πώληση των ζώων καθώς και των προϊόντων που παρήγαγαν σε περιοχές των Βαλκανίων.

Μορφές συνεργασίας δε παρουσιάστηκαν μόνο στα πεδινά και ορεινά μέρη της Ελλάδος, αλλά και στον νησιωτικό χώρο. Στα Ψαρά, στην Ύδρα και στις Σπέτσες οι κάτοικοι λόγω των πενιχρών οικονομικών συνθηκών τους δεν είχαν τη δυνατότητα απόκτησης δικών τους караβιών έτσι ώστε να προωθήσουν τα προϊόντα τους. Για το λόγο αυτό δημιουργήθηκε άτυπα μια μορφή συνεταιρισμού, στην οποία οι κάτοικοι είχαν ως σκοπό τη δημιουργία πλοίων. Οι καπετάνιοι, οι ναυτικοί, οι ξυλουργοί καθώς και οι μαραγκοί συνεργάστηκαν για την κατασκευή πλοίων και την από κοινού εκμετάλλευσή τους. Μετά από κάθε ταξίδι και

αφού αφαιρούσαν τις δαπάνες αυτού, μοιράζονταν τα κέρδη ανάλογα με το μερίδιο που αντιστοιχούσε στον καθένα με βάση την εργασία που είχε προσφέρει. (Πολίτης – Στεργίου Ε., 2000)

2.1.2. Η ίδρυση του πρώτου συνεταιρισμού

Οι περισσότεροι μελετητές θεωρούν πως τα Αμπελάκια αποτέλεσαν την πρώτη μορφή συνεταιρισμού διότι είχαν πολλά κοινά με τους στόχους που θέτουν οι σύγχρονοι συνεταιρισμοί. Βασικός σκοπός του συνεταιρισμού αυτού ήταν η συνεργασία των μελών του με στόχο την οικονομική και κοινωνική εξύψωση καθώς και την ισοτιμία αυτών.

Στα τέλη του 18ου αιώνα οι κάτοικοι των Αμπελακίων που επεξεργάζονταν κόκκινα νήματα τα οποία έβαφαν με βαφή που παρήγαγαν από το φυτό ριζάρι αποφάσισαν να συνεταιριστούν για να αντιμετωπίσουν τον εξωτερικό ανταγωνισμό. Αρχικά δημιουργήθηκαν μικροί συνεταιρισμοί, αλλά το 1778 ενώθηκαν σε έναν. Πρόεδρος του συνεταιρισμού ήταν ο Αμπελακιώτης Γεώργιος Μαύρος. Ο συνεταιρισμός των Αμπελακίων θεωρείται ο πρώτος παγκοσμίως. Στο διάστημα λειτουργίας του συνεταιρισμού τα Αμπελάκια γνώρισαν μεγάλη ακμή και ανάπτυξη. Τα σπίτια των κατοίκων έγιναν πλουσιότερα και κτίστηκαν πολλά αρχοντικά, πολλά από τα οποία έχουν αναπαλαιωθεί σήμερα. Ο συνεταιρισμός διατηρήθηκε μέχρι το 1812 οπότε και διαλύθηκε. Οι κυριότεροι λόγοι που οδήγησαν στη διάλυση του συνεταιρισμού, ήταν η εφεύρεση της Ανιλίνης που παρήγαγε ίδιο αποτέλεσμα με το ριζάρι και ήταν φθηνότερη, οι συγκρούσεις μεταξύ των μελών του συνεταιρισμού και η υψηλή φορολογία που επέβαλε στους κατοίκους ο Αλή Πασάς. Παράλληλα μεγάλο πλήγμα δέχτηκε ο συνεταιρισμός από την πτώση της Ευρωπαϊκής οικονομίας λόγω των Ναπολεόντειων πολέμων. Μετά το τέλος του συνεταιρισμού ο οικισμός των Αμπελακίων άρχισε να παρακμάζει. (Μαριάδης Σ., 2003)

2.1.3. Ο στόχος της ίδρυσης και η ανάπτυξή του

Μέχρι τα μέσα του 18ου αιώνα, η κοινότητα των Αμπελακίων ήταν σχεδόν άγνωστη και οι κάτοικοι του, που δεν ξεπερνούσαν τους 1500, ασχολούνταν βασικά με τη γεωργία και κυρίως με την αμπελουργία. Κατά το δεύτερο ήμισυ του 18ου αιώνα, η κατάσταση άρχισε να μεταβάλλεται όταν οι μικρές οικιακές βιοτεχνίες κατασκευής και βαφής νημάτων αποφάσισαν να ενωθούν και να δημιουργήσουν τις λεγόμενες “Συντροφικές” με στόχο την αύξηση της παραγωγής, την αντιμετώπιση των οικονομικών δυσκολιών και την επέκταση των εμπορικών δραστηριοτήτων τους στον ευρωπαϊκό χώρο. Στις “Συντροφικές”, που αρχικά ήταν πέντε και αποτελούσαν ένα είδος ετερορρυθμων εταιρειών, συμμετείχαν όλοι σχεδόν οι κάτοικοι της κοινότητας.

Το 1778 οι πέντε “Συντροφικές” των Αμπελακίων συνενώθηκαν και όλες μαζί αποτέλεσαν την “Κοινή Συντροφιά και Αδελφότητα των Αμπελακίων” στην οποία συμμετείχαν και άλλες κοινότητες της κοιλάδας των Τεμπών. Η Κοινή Συντροφιά και Αδελφότητα των Αμπελακίων ήταν οργανισμός κεφαλαίου και εργασίας με συνεργατική προσέγγιση στη φιλοσοφία του, στην πρακτική που εφάρμοζε, στον τρόπο που λειτουργούσε, στους σκοπούς που έθετε και γενικά σε όλες τις πτυχές της δραστηριότητάς του. Μέλη του συνεταιρισμού ήταν οι παραγωγοί βάμβακα και ερυθρόδανου καθώς επίσης και το εργατικό δυναμικό το οποίο απασχολούσε ο οργανισμός στις δραστηριότητες που ασκούσε. Έδρα του οργανισμού παρέμεινε η κοινότητα των Αμπελακίων. Σκοπός του συνεταιρισμού ήταν η οικονομική ενίσχυση των μελών του, αλλά και η πνευματική και ηθική καλλιέργεια και αναβάθμιση τους. Για την επίτευξη των σκοπών του παραλάμβανε, επεξεργάζονταν και εμπορεύονταν τα προϊόντα της πρωτογενούς παραγωγής των μελών του, παρείχε σε αυτά εργασία στα σύγχρονα τότε εργαστήρια του, παραχωρούσε στα μέλη πιστωτικές διευκολύνσεις με ευνοϊκούς όρους και δέχονταν από αυτά καταθέσεις. Τα ετήσια κέρδη του συνεταιρισμού ύστερα από την αφαίρεση σημαντικών ποσών για έργα κοινής ωφέλειας και για φιλανθρωπικούς, πολιτιστικούς και άλλους παρεμφερείς σκοπούς, διαμοιράζονταν στα μέλη ανάλογα με τα κεφάλαια με τα οποία το κάθε ένα συμμετείχε στο συνεταιρισμό υπό μορφή σταθερού τόκου και ανάλογα με τη συνεργασία που κάθε μέλος είχε με το συνεταιρισμό. Ο τρόπος διάθεσης των καθαρών κερδών ικανοποιούσε την αρχή της

δίκαιης κατανομής, σύμφωνα με την οποία φτωχοί και πλούσιοι εργάζονταν και απολάμβαναν τους καρπούς της προσωπικής τους εργασίας.

Η κύρια δραστηριότητα του συνεταιρισμού ήταν η αγορά βαμβακιού κυρίως από τη Θεσσαλία και τη Μακεδονία, η επεξεργασία και η μεταποίηση του σε νήματα, τα οποία στη συνέχεια βάφονταν με ανεξίτηλο κόκκινο χρώμα, περίφημο για τη στιλπνότητα και την αντοχή του. Τα χρώματα παράγονταν από το φυτό ερυθρόδανος (ριζάρι), το οποίο ευδοκίμωσε στην περιοχή των Αμπελακίων. Τα νήματα του συνεταιρισμού απέκτησαν γρήγορα μεγάλη φήμη για την ποιότητά τους και έγιναν περιζήτητα σε όλες σχεδόν τις μεγάλες ευρωπαϊκές πόλεις. Ο οργανισμός είχε οργανώσει μεγάλο διεθνές δίκτυο διάθεσης των προϊόντων του και ίδρυσε δικά του υποκαταστήματα στη Βιέννη, στο Λονδίνο, στο Άμστερνταμ, στην Τεργέστη, στη Δρέσδη, στη Λειψία, στην Οδησό και στην Κωνσταντινούπολη. Πρωταρχικό ρόλο στην ανάπτυξη της συνεταιριστικής ιδέας στα Αμπελάκια διαδραμάτισε ο επίσκοπος Πλαταμώνα και Λυκοστομίου Διονύσιος πράγμα που επιβεβαιώνει το θετικό ρόλο που διαδραμάτισε η εκκλησία στην ίδρυση των συνεργατικών κινημάτων.

Η κοινή “Συντροφιά και Αδελφότητα των Αμπελακίων” με τη δραστηριότητα της αναζωογόνησε σύντομα ολόκληρη την περιοχή. Χαρακτηριστικά αναφέρεται πως μέσα σε μικρό χρονικό διάστημα ο πληθυσμός των Αμπελακίων τετραπλασιάστηκε και η κωμόπολη αναδείχθηκε εκτός από οικονομικό, και σε πολιτιστικό κέντρο της ευρύτερης περιοχής. Από τις έξι χιλιάδες που είχαν φθάσει οι κάτοικοι της κοινότητας, οι δύο χιλιάδες εργάζονταν στα βαφεία του συνεταιρισμού, ενώ οι υπόλοιποι ασχολούνταν με προπαρασκευαστικές ή βοηθητικές εργασίες. Την εποχή εκείνη λειτούργησε και η περίφημη σχολή “Ελληνομουσείο”, στην οποία δίδαξαν γνωστές προσωπικότητες των γραμμάτων, όπως ο Κωνσταντίνος Κούμας και ο Ευγένιος Βούλγαρης. Όλοι οι ξενιτεμένοι έμποροι και αντιπρόσωποι Αμπελακιώτες ήταν μέλη της Φιλικής Εταιρείας και διέθεταν για τον αγώνα μεγάλα ποσά, μιας και η οικονομική κατάσταση του συνεταιρισμού ήταν ασύλληπτης ακμής, ώστε το 1810 τα κεφάλαια του συνεταιρισμού είχαν πολλαπλασιαστεί και μόνο το περίσσευμα της χρονιάς αυτής ήταν 20.000.000 φράγκα. (Δασκάλου Γ., 1992)

2.1.4. Το αγροτικό συνεταιριστικό κίνημα στην Ελλάδα από το 1780 στα Αμπελάκια μέχρι το νόμο του 2011

Μετά την απελευθέρωση από τον τουρκικό ζυγό και τη σύσταση του ελληνικού κράτους η πρώτη θεσμοθέτηση των συνεταιρισμών έγινε με το ν. 602/1914 επί κυβερνήσεως Ελευθερίου Βενιζέλου. Έφερε στην Ελλάδα το πρότυπο του Ευρωπαϊκού συνεταιρισμού, που είχε ήδη δοκιμαστεί σε ολόκληρη την Ευρώπη με εκπληκτική επιτυχία. Πριν το 1914 είχαν γίνει διάφορες συνεταιριστικές κινήσεις με πιο πετυχημένη την ίδρυση του «Μετοχικού Γεωργικού Συλλόγου» Αλμυρού το 1900, από τον δάσκαλο Μιχόπουλο, με τη συνεργασία του γεωπόνου Δ. Γρηγοριάδη, διευθυντή τότε της Κασσαβετείου Γεωργικής Σχολής. Ο σύλλογος αυτός θεωρείται ο πρώτος σύγχρονος συνεταιρισμός και αποτελεί την αφετηρία του συνεταιριστικού κινήματος στην Ελλάδα. Η συνεταιριστική ιδέα είχε πριν το 1914 αποκτήσει βάσεις, είχε γίνει αντικείμενο προπαγάνδας και διεκδίκησης από ένα πλατύ στρώμα αγροτών μικροαστών και κρατικών υπαλλήλων.

Μέχρι το 1913 σύμφωνα με αναφορά του πρωτεργάτη του συνεταιριστικού κινήματος στην Ελλάδα, γεωπόνου Σωκράτη Ιασεμίδη, λειτουργούσαν στη χώρα 87 Α.Σ. με κεφάλαιο 12.309 δραχμές. Από το 1914 άρχισε ένας έντονος ρυθμός ανάπτυξης των συνεταιρισμών στη χώρα μας. Το 1923 υπό την πίεση των αγροτικών στρωμάτων για το πρόβλημα της γης και το επείγον πρόβλημα της αποκατάστασης των προσφύγων, έγινε απαλλοτρίωση από την κυβέρνηση Πλαστήρα. Διανεμήθηκαν στους αγρότες 18.130.000 στρέμματα αγροτικής γης και προστέθηκαν πάνω από 300.000 ιδιοκτήτες αγροκτημάτων. Το 1931 λειτουργούσαν 3.347 Α.Σ. και 85 περιφερειακές ενώσεις και το 1936 3.967, από τους οποίους το 79% ήταν κυρίως πιστωτικοί.

Σημαντικό σταθμό για την περαιτέρω εξέλιξη των συνεταιρισμών αποτέλεσε η ίδρυση της Αγροτικής Τράπεζας της Ελλάδος το 1929 επί κυβερνήσεως του Ελευθερίου Βενιζέλου. Η παραγωγή αγροτικών προϊόντων αυξήθηκε, καθώς αυξήθηκαν και οι καλλιεργούμενες εκτάσεις, που το 1932 φτάνουν τα 19.209.716 στρέμματα. Το 1935 ιδρύθηκε με απόφαση του Υπουργείου Γεωργίας η Πανελλήνια Συνομοσπονδία Ενώσεων Γεωργικών Συνεταιρισμών με έδρα την Αθήνα.

Μετά τον Β΄ Παγκόσμιο πόλεμο το συνεταιριστικό κίνημα γνώρισε κρίσεις λόγω των εσωτερικών εθνικών αναταραχών, αλλά σταδιακά ανασυγκρότησε τις δυνάμεις του και ακολούθησε ανοδική πορεία. Αυξήθηκε ο αριθμός των πρωτοβάθμιων Α.Σ. και των Ενώσεων Αγροτικών Συνεταιρισμών και βελτιώθηκε ο τεχνικός παραγωγικός εξοπλισμός και οι εγκαταστάσεις των Αγροτικών Συνεταιριστικών Οργανώσεων. Αναπτύσσονται παραγωγικές και βιομηχανικές δραστηριότητες σε τομείς ιδίως της επεξεργασίας του γάλακτος σε συνεταιριστικά τυροκομεία, της οινοποίησης, της επεξεργασίας του ελαιοκάρπου κλπ.. Ιδρύονται οι κεντρικές συνεταιριστικές οργανώσεις με έργο την υποστήριξη της παραγωγής και της διάθεσης αγροτικών προϊόντων.

Σπουδαίες συνεταιριστικές οργανώσεις, κοινοπραξίες, εταιρείες μπήκαν στη συνέχεια αποφασιστικά στη μεταποίηση και εμπορία των αγροτικών προϊόντων όπως η Κτηνοτροφική και Ελαιουργική, η ΚΕΟΣΟΕ από τις Κεντρικές Κλαδικές Συνεταιριστικές ενώσεις, η ΚΥΔΕΠ, η Μελισσοκομική και η ΣΚΟΠ από τις Κοινοπραξίες, η ΣΕΚΕ (Συνεταιριστική Ένωση Καπνοπαραγωγών Ελλάδος), η ΣΕΚΟΒΕ (Συνεταιριστικά Εργοστάσια Κονσερβοποιίας Β. Ελλάδος), η ΣΕΚΑΠ (Συνεταιριστική Εταιρεία Καπνού), η ΣΠΕΚΑ, η ΣΠΕ, η ΣΕΒΑ και η ΣΥΝΕΛ από τις συνεταιριστικές εταιρείες.

Όλο αυτό το οικοδόμημα των συνεταιριστικών οργανώσεων που κτίστηκε τα προηγούμενα χρόνια, άρχισε να καταρρέει την τελευταία εικοσαετία και έμειναν σήμερα κάποιες στέρεες κολόνες του. Οι περισσότερες, από τις δραστηριότητες των παραπάνω συνεταιριστικών οργανώσεων πέρασαν στον ιδιωτικό τομέα, με συνέπεια η ελεύθερη αγορά να δραστηριοποιείται ασύδοτα και να παρατηρείται μία προκλητικά πολλαπλάσια διαφορά μεταξύ των τιμών παραγωγού και των τιμών κατανάλωσης στα γεωργικά και κτηνοτροφικά προϊόντα.

Είναι αναγκαία σήμερα η ανασυγκρότηση των Συλλογικών Αγροτικών Οργανώσεων, έτσι που να μπορούν να θεμελιώσουν τον πιο κυρίαρχο ρόλο που πρέπει να έχουν σήμερα, να μπορούν να λειτουργήσουν σε όλη την εφοδιαστική αλυσίδα. Η προσπάθεια άρχισε με την ψήφιση και δημοσίευση στην εφημερίδα της κυβερνήσεως του Νόμου 4015/2011. Κρίνεται απαραίτητη η συμμετοχή όλων των αρμόδιων φορέων, αλλά περισσότερο των άμεσα

ενδιαφερόμενων, των γεωργών και των κτηνοτρόφων. (Πολίτης – Στεργίου Ε., 2000) (Δασκάλου Γ., 1992)

2.1.5. Τα κύρια συνεταιριστικά νομοθετήματα

Το 1973 με τον νόμο 227 αρχίζει η πολυδιάσπαση της Συνεταιριστικής νομοθεσίας. Καταργείται ο Ν.602/1915 και εισάγεται Νομοσχέδιο μόνο για τους αγροτικούς συνεταιρισμούς καταργώντας στην ουσία μαζί με τον Ν.602 και κάθε άλλο είδος συνεταιρισμού. Δημιουργεί την Πανελλήνια Συνομοσπονδία Γεωργικών Συνεταιρισμών (ΠΑΣΥΓΕΣ), με υποχρεωτική συμμετοχή όλων των περιφερειακών γεωργικών Ομοσπονδιών. Καθίσταται η Συνεταιριστική Οργάνωση ανάπηρη, χωρίς να έχει τη δυνατότητα να δημιουργήσει ένα πλήρες αυτόνομο πλέγμα υπηρεσιών από την παραγωγή μέχρι την κατανάλωση, και να προσφέρει κοινωφελείς υπηρεσίες βάσει των συνεταιριστικών αρχών του.

Το 1979 ο Νόμος 921 ως συνέχιση του Ν 227/73, αναφέρεται πάλι μόνο στους γεωργικούς συνεταιρισμούς και ξανά καταργεί τον Ν.602/1915, η ΠΑΣΥΓΕΣ γίνεται ΠΑΣΕΓΕΣ.

Το 1982 ο Νόμος 1257 και το 1985 ο Νόμος 1541 αναφέρεται πάλι μόνο στους γεωργικούς συνεταιρισμούς.

Το 1986 ο Νόμος 1667 αναφέρεται στους αστικούς συνεταιρισμούς, και καταργεί ξανά τον Ν.602/1915, καθιστώντας τις διατάξεις του εμπορικού δικαίου συμπληρωματικούς του αστικού Δικαίου.

Το 1992 με το Νόμο 2076 εισάγεται ο θεσμός της Συνεταιριστικής τράπεζας.

Το 1993 με το Νόμο 2169 και το 2000 με το Νόμο 2810 το νομικό καθεστώς των αγροτικών συνεταιρισμών αλλάζει ξανά. Ο πλήρης διαχωρισμός γεωργικών Συνεταιρισμών (Παραγωγής), Συνεταιριστικής Βιομηχανίας (Μεταποίησης), καταναλωτικών Συνεταιρισμών (Κατανάλωσης), Συνεταιριστικών Κοινωνικών Υπηρεσιών, Συνεταιριστικής Τράπεζας, χωρίς και την απαραίτητη αναφορά των Νόμων στην αυτόνομη συνεταιριστική παιδεία, έχει επέλθει. Η γνωστή σε όλο τον υπόλοιπο κόσμο Κοινωνική ή Αλληλέγγυα Οικονομία ως μία συνιστώσα της Οικονομίας (μαζί με την δημόσια και την ιδιωτική) έχει κατακερματιστεί.

2.2. Κεφάλαιο 2

2.2.1. Η ίδρυση της Ε.Α.Σ. Κιλκίς

Η Ένωση Αγροτικών Συνεταιρισμών νομού Κιλκίς είναι δευτεροβάθμια συνεταιριστική οργάνωση, σχηματίστηκε το 1926 και έχει στη δύναμή της 67 πρωτοβάθμιες αγροτικές συνεταιριστικές οργανώσεις. Αν και σχηματίστηκε το 1926, δεν απέκτησε αμέσως νομική υπόσταση καθώς το αποτέλεσμα για το εγχείρημα των αγροτών ήταν αβέβαιο. Η παραγωγή προϊόντων αλεύρου, άρτου και ζωοτροφών.

Οι κύριες δραστηριότητες της Ε.Α.Σ Κιλκίς είναι (Προσωπική επικοινωνία με Ε.Α.Σ. Κιλκίς, 2013):

- Η συγκέντρωση και εμπορία δημητριακών.
- Ο εφοδιασμός και η εμπορία γεωργικών εφοδίων.
- Η παροχή υπηρεσιών στους αγρότες.
- Η υλοποίηση κάθε χρόνο του επίπνου έργου της ενεργοποίησης δικαιωμάτων ενιαίας ενίσχυσης γνωστού και ως ΟΣΔΕ (καταχώρηση και ψηφιοποίηση των αγροτεμαχίων του Νομού Κιλκίς).
- Η πληρωμή των πάσης φύσεως οικονομικών ενισχύσεων των παραγωγών σε επίπεδο Νομού.
- Η υλοποίηση προγραμμάτων αγροτικής φύσεως σε σχέση με τη διαχείριση των αγροτικών προϊόντων.

Στο Σχήμα 2.2.1. που ακολουθεί, παρουσιάζεται το λογότυπο της Ε.Α.Σ. Κιλκίς.

Σχήμα 2.2.1. Λογότυπο Ένωσης Αγροτικών Συνεταιρισμών Κιλκίς

Στα επόμενα κεφάλαια, ακολουθεί μια ιστορική ανασκόπηση της πορείας της Ε.Α.Σ. Κιλκίς από την ίδρυσή έως και το τελευταίο αναθεωρημένο καταστατικό της.

2.2.2. Το πρώτο καταστατικό της Ε.Α.Σ. Κιλκίς

Κατά το πρώτο καταστατικό της Ε.Α.Σ. Κιλκίς (με την αρχική ονομασία «Ένωση Γεωργικών Συνεταιρισμών Κιλκίς») που συντάχθηκε και εγκρίθηκε τον Οκτώβριο του 1928, οι κύριοι σκοποί του συνεταιρισμού ήταν οι εξής (Προσωπική επικοινωνία με Ε.Α.Σ. Κιλκίς, 2013):

- A.** Να δέχεται οικονομική συνδρομή από τα μέλη της και να τα παρέχει δάνεια σε περίπτωση ανάγκης.
- B.** Να ελέγχει και να εποπτεύει τις εγκαταστάσεις και τις εργασίες των συνεταιρισμών που ανήκουν στην Ένωση.
- Γ.** Να προσφέρει στα μέλη τα αναγκαία αγροτικά είδη (σπόρους, λιπάσματα, εντομοκτόνα, εργαλεία, ζωοτροφές κ.λπ.) καθώς και να τα εμπορεύεται προς τρίτους.
- Δ.** Να διαφυλάσσει τα κοινά συμφέροντα των συνεταιρισμών αλλά και να επιμελείται τις νομικές υποθέσεις αυτών. Επιπλέον, να αναλαμβάνει συμβουλευτικό ρόλο προς τα μέλη

για θέματα σχετικά με την οργάνωση και τις εργασίες που επιτελούν. Τέλος, να φροντίζει για την ανάπτυξη της συνεταιριστικής ιδέας αλλά και για τη βελτίωση της παραγωγής.

2.2.3. Η πορεία της Ε.Α.Σ. Κιλκίς στο χρόνο

Με το πέρας των ετών, το καταστατικό της Ένωσης προσαρμόζονταν σύμφωνα με τους νέους νόμους του κράτους. Βέβαια οι σκοποί δεν άλλαζαν ριζικά αλλά υπήρχαν ορισμένες διαφοροποιήσεις. Σύμφωνα με το καταστατικό που εγκρίθηκε μετά από την απόφαση του Υπουργείου Γεωργίας τον Ιούλιο του 1960 οι σκοποί της Ένωσης ήταν οι εξής (Προσωπική επικοινωνία με Ε.Α.Σ. Κιλκίς, 2013):

A. Η μέριμνα για την εξεύρεση οικονομικών πόρων και η σύναψη δανείων για την απόκτηση μηχανημάτων και μηχανολογικών εγκαταστάσεων προς την εξυπηρέτηση των εργασιών.

B. Η αγορά προϊόντων που χρειάζονται τα μέλη της καθώς και διάφορα εργαλεία.

Γ. Η αποθήκευση και επεξεργασία καθώς και η πώληση διαφόρων προϊόντων.

Επίσης, σύμφωνα με το παραπάνω καταστατικό, η Ένωση συνεταιρισμών αποκτά ακίνητα και αποθήκες αλλά και διάφορες άλλες εγκαταστάσεις έτσι ώστε να επεξεργάζεται και να συντηρεί τα προϊόντα της. Ακόμη, επιμελείται νομικές υποθέσεις των συνεταιρισμών που ανήκουν σε αυτήν. Τέλος, συνεργάζεται με τις άλλες Ενώσεις σε όλη την Ελλάδα και δημιουργεί φροντιστήρια για την εκπαίδευση των αγροτών σε γεωργικά ζητήματα.

Η επόμενη προσαρμογή του καταστατικού σύμφωνα με τους νόμους του κράτους πραγματοποιήθηκε τον Απρίλιο του 1988. Η Ένωση σε συνεργασία με άλλους συνεταιριστικούς οργανισμούς προχωρά στις παρακάτω δραστηριότητες (Προσωπική επικοινωνία με Ε.Α.Σ. Κιλκίς, 2013):

A. Παρέχει στα μέλη της όλα τα αγαθά που είναι απαραίτητα για την πρωτογενή και δευτερογενή παραγωγή τους.

B. Φροντίζει για τη διακίνηση, τη διαφήμιση και το εμπόριο των προϊόντων της.

Γ. Φροντίζει για την ίδρυση κέντρων επαγγελματικής επιμόρφωσης των μελών της.

- Δ.** Παρέχει στα μέλη της κάθε είδους τεχνική βοήθεια για τη διευκόλυνση και τη βελτίωση της παραγωγής.
- Ε.** Ιδρύει πρατήρια διάθεσης προϊόντων που καλύπτουν τις ανάγκες των γεωργικών και κτηνοτροφικών αναγκών.
- ΣΤ.** Μεριμνά και μεσολαβεί για την εξεύρεση αναγκαίων οικονομικών μέσων για σύναψη δανείων.
- Ζ.** Χορηγεί δάνεια στα μέλη της για παραγωγικούς σκοπούς.
- Η.** Αποκτά ή μισθώνει ακίνητα, εγκαταστάσεις, εργοστάσια για επεξεργασία, συντήρηση και συσκευασία γεωργικών προϊόντων.
- Θ.** Η Ένωση δεν ασχολείται με την πρωτογενή παραγωγή. Ιδρύει και διευθύνει μονάδες επεξεργασίας προϊόντων των μελών της, μόνο όταν για τη λειτουργία τους απαιτείται η συνεργασία δύο ή περισσότερων μελών της.

Στο Σχήμα 2.2.2. παρουσιάζονται τα κεντρικά γραφεία της Ε.Α.Σ. Κιλκίς στο κέντρο της πόλης.

Σχήμα 2.2.2. Γραφεία Ε.Α.Σ. Κιλκίς

Για την πληρέστερη εκπλήρωση των σκοπών της Ένωσης:

A. Αποτελεί μέλος της Πανελληνίας Συνομοσπονδίας Ενώσεων Αγροτικών Συνεταιρισμών.

B. Μπορεί, ύστερα από ειδική απόφαση της γενικής συνέλευσης να συμπράττει με άλλες ενώσεις για τη σύσταση κεντρικών κλαδικών συνεταιριστικών ενώσεων και οργανισμών ή να μετέχει στις οργανώσεις αυτές.

2.2.4. Μέλη και όργανα της Ε.Α.Σ.

Δικαίωμα να γίνουν μέλη της Ένωσης έχουν όλοι οι πρωτοβάθμιοι αγροτικοί συνεταιρισμοί της επαρχίας. Σε περίπτωση που κάποιος αγροτικός συνεταιρισμός αιτηθεί να γίνει μέλος, πρέπει να ακολουθήσει την παρακάτω διαδικασία. Αρχικά, υποβάλλεται μια αίτηση προς το διοικητικό συμβούλιο υπογεγραμμένη από το νόμιμο εκπρόσωπό της. Σε αυτήν την αίτηση θα πρέπει να δηλώνει ότι αποδέχεται τις διατάξεις του καταστατικού. Στη συνέχεια, το διοικητικό συμβούλιο αποφασίζει για την αποδοχή ή την απόρριψη της αίτησης. Τα μέλη της Ένωσης έχουν δικαίωμα ψήφου στις γενικές συνελεύσεις. Επίσης μπορούν να συμμετέχουν στα όργανα διοίκησης καθώς και σε κάθε είδους συγκεντρώσεις αλλά και σε εκπαιδευτικά προγράμματα. Επιπρόσθετα δικαιούνται να λαμβάνουν γνώση για την πορεία των εξελίξεων στις υποθέσεις της Ένωσης.

Εκτός βέβαια από δικαιώματα έχουν και υποχρεώσεις, όπως να διαφυλάττουν και να εξυπηρετούν τα συμφέροντα της Ένωσης και να δημιουργούν προβλήματα όσον αφορά τη λειτουργία της. Επίσης οφείλουν να σέβονται τις αποφάσεις του διοικητικού συμβουλίου.

Τα όργανα που συμπληρώνουν τη λειτουργία της Ε.Α.Σ., είναι τα εξής:

A. Γενική συνέλευση

Η γενική συνέλευση είναι ο ανώτερο όργανο της Ένωσης. Σε αυτήν συμμετέχουν οι αντιπρόσωποι των μελών που έχουν εκπληρώσει όλες τις οικονομικές τους υποχρεώσεις προς την Ένωση. Η αρμοδιότητα της γενικής συνέλευσης είναι να αποφασίζει για πολλά θέματα, όπως την τροποποίηση του καταστατικού καθώς και τη συγχώνευση διαφόρων παραρτημάτων. Επίσης, είναι υπεύθυνη για την εκλογή του διοικητικού συμβουλίου, την

έγκριση του ισολογισμού και προϋπολογισμού καθώς και την επιβολή έκτακτης εισφοράς προς τα μέλη της. Επίσης μέσα στις αρμοδιότητες της είναι η κατάστρωση του σχεδίου της επιχειρηματικής δράσης και της ανάπτυξής της. Για το λόγο αυτό ψηφίζει ένα συγκεκριμένο κανονισμό εσωτερικής λειτουργίας που ακολουθείται από όλους. Η γενική συνέλευση συνεδριάζει μία φορά κάθε χρόνο. Σε περίπτωση που προκύψει σοβαρός λόγος, το διοικητικό συμβούλιο έχει το δικαίωμα να συγκαλέσει έκτακτη γενική συνέλευση.

B. Διοικητικό συμβούλιο

Το διοικητικό συμβούλιο της Ένωσης αποτελείται από επτά άτομα, τα οποία εκλέγονται από τη γενική συνέλευση. Η διάρκεια του διοικητικού συμβουλίου είναι τρία χρόνια. Μετά την εκλογή και σε διάστημα πέντε ημερών συγκροτείται σε σώμα και εκλέγει τα μέλη του και πιο συγκεκριμένα τον πρόεδρο, τον αντιπρόεδρο, τον ταμεία και το γραμματέα. Τα άτομα που απαρτίζουν το διοικητικό συμβούλιο είναι υποχρεωμένα να συνεδριάζουν μία φορά το μήνα. Η αρμοδιότητα συμβουλίου είναι να εκπροσωπεί την Ένωση σε όλες της τις υποχρεώσεις. Την εκπροσώπηση αυτή αναλαμβάνει είτε ο πρόεδρος είτε οποιοδήποτε άλλο μέλος στο οποίο έχει δοθεί η συγκεκριμένη ιδιότητα. Αναλυτικότερα, το διοικητικό συμβούλιο:

- A.** Εφαρμόζει τις αποφάσεις της γενικής συνέλευσης και φροντίζει για την εκτέλεση τους από τις υπηρεσίες της ένωσης.
- B.** Καθορίζει τις γενικές συνελεύσεις αλλά και τα θέματα που θα συζητηθούν σε αυτές.
- Γ.** Μελετά τις αιτήσεις των συνεταιρισμών και αποφασίζει πόσοι από αυτούς πληρούν τις προϋποθέσεις, ώστε να γίνουν μέλη της Ένωσης.
- Δ.** Είναι υπεύθυνο για την παροχή δανείων.
- Ε.** Αποφασίζει για οποιαδήποτε αγορά πρέπει να γίνει για τις ανάγκες της ένωσης όπως π.χ. αγορά μηχανημάτων, εργαλείων κ.λπ..
- ΣΤ.** Είναι υπεύθυνο για την πρόσληψη έκτακτου προσωπικού, όταν κριθεί απαραίτητο.
- Z.** Τέλος, προκειμένου να βοηθηθεί το έργο του, μπορεί να προσλάβει επιστημονικούς συμβούλους και εξωτερικούς συνεργάτες.

2.3. Κεφάλαιο 3

2.3.1. Παραγωγή, δραστηριότητες και εξαγωγές της Ε.Α.Σ. Κιλκίς

Η παραγωγική δράση της Ε.Α.Σ. Κιλκίς περιλαμβάνει μεταξύ άλλων την παραγωγή των παρακάτω προϊόντων:

- Αλεύρι Α' ποιότητας, άρτος και ζωοτροφές από σκληρό σίτο
- Δημητριακά
- Βαμβάκι
- Καπνός
- Ενεργειακά φυτά (βιομάζα)
- Αρωματικά φυτά
- Εσχάτως ασχολείται και με τη διαχείριση της παραγόμενης ενέργειας των φωτοβολταϊκών συστημάτων των αγροτών – μελών της

Σχήμα 3.3.1. Εγκαταστάσεις παραγωγής και αποθήκευσης προϊόντων στην Καλίνδρια Κιλκίς

Κατά καιρούς, η Ε.Α.Σ. Κιλκίς έχει προχωρήσει σε εξαγωγή προϊόντων της προς τις χώρες της Βόρειας Αφρικής (Τυνησία, Μαρόκο), τα Βαλκάνια, την Κεντρική Ευρώπη (Γαλλία, Γερμανία), καθώς και την Τουρκία. Στη συνέχεια παρατίθεται ως παράδειγμα το ρεπορτάζ της ιστοσελίδας ΑγροΤύπος, που ασχολείται με γεωργικά ζητήματα και ειδήσεις, για την εξαγωγή σίτου προς την Τουρκία.

«Με διαφοροποιήσεις στις τιμές από περιοχή σε περιοχή φαίνεται ότι κάνει αρχή το αλώνισμα σκληρού και μαλακού σιταριού στη Βόρεια Ελλάδα. Σύμφωνα με το ρεπορτάζ, αυτή την περίοδο οι τιμές στο σκληρό σιτάρι ξεκινούν από τα 20 λεπτά το κιλό και καταλήγουν στα 22 λεπτά το κιλό ενώ αντίστοιχα στο μαλακό σιτάρι ξεκινούν από 16 λεπτά το κιλό και φθάνουν έως 19 λεπτά το κιλό. Ένας από τους παράγοντες που οι τιμές διαμορφώνονται χαμηλότερα από ότι στον Θεσσαλικό κάμπο έχει να κάνει με τις βροχοπτώσεις των τελευταίων εβδομάδων – λίγο πριν τη συγκομιδή – επηρέασαν την ποιότητα. Την ίδια στιγμή στη Θεσσαλία στις περισσότερες σιτοπαραγωγικές περιοχές το αλώνισμα ολοκληρώθηκε με τις τιμές τελικά να μένουν σταθερά στα 22 λεπτά το κιλό για το σκληρό και για τα 20 λεπτά το κιλό στο μαλακό σιτάρι.

Συγκεκριμένα, η Ε.Α.Σ. Κιλκίς οι τιμές που δίνει στους Τούρκους παραγωγούς για το σκληρό σιτάρι, είναι στα 22 λεπτά/κιλό και για το μαλακό στα 19 λεπτά/κιλό. Η Ένωση συγκεντρώνει τη σοδειά και πληρώνει, με πίστωση λογαριασμού του παραγωγού την επόμενη ημέρα.»

2.3.2. Το κίνημα με το αλεύρι

Λόγω των δυσμενών οικονομικών συνθηκών και της ανάγκης για διάθεση φθηνών προϊόντων, το 2012 ξεκίνησε μια προσπάθεια πώλησης πατάτας από τους παραγωγούς του Κάτω Νευροκοπίου σε εθελοντική οργάνωση του Ν. Πιερίας και κατόπιν σε πολίτες, σε ιδιαίτερα χαμηλές τιμές μέσω παράκαμψης μεσαζόντων, κίνηση που βρήκε σημαντική ανταπόκριση. Ως εκ τούτου, η κίνηση αυτή βρήκε μιμητές Ενώσεις και παραγωγούς άλλων προϊόντων, δίνοντας πλέον πανελλαδικό χαρακτήρα στην προσπάθεια. Από την πλευρά της, η Ε.Α.Σ. Κιλκίς σε συνεργασία με τη δημοτική αρχή Κιλκίς και τον Αγροτικό

Συνεταιρισμό Χάρακα Κρήτης, προέβη στη διάθεση αλευριού και λαδιού εξαιρετικής ποιότητας.

Σχήμα 3.3.2. Διακίνηση αλεύρου κατά το κίνημα του 2012

Κατά την πρώτη χρόνια εφαρμογής του κινήματος, η Ε.Α.Σ. Κιλκίς διέθεσε 120 τόνους αλεύρι όλων των χρήσεων στην Κατερίνη, 50 τόνους στην Αθήνα, 100 τόνους στη Βέροια, 20 τόνους στην Κοζάνη, 50 τόνους στο Νομό Κιλκίς, 10 τόνους στο σύλλογο δικαστικών υπαλλήλων Θεσσαλονίκης, 5 τόνους στο γενικό νοσοκομείο Κιλκίς αλλά και σε ολόκληρη τη χώρα. Οι τιμές διάθεσης ήταν πολύ χαμηλές σε σχέση με τις τιμές της αγοράς (για παράδειγμα στα ράφια των σούπερ μάρκετ η τιμή έφτανε στα 1.30 ευρώ) και συγκεκριμένα κυμάνθηκαν από 0.50 ευρώ έως 0.60 ευρώ το κιλό (Realnews, 2012) (Εφημερίδα Πρώτη Σελίδα Κιλκίς, 2012).

2.3.3. Παράλληλες δραστηριότητες αγροτικών συνεταιρισμών/ Εταιρειών του Ν. Κιλκίς

2.3.3.1. Παραγωγή ρίγανης στο Ν. Κιλκίς

Στην περιοχή Κρηστώνη του Νομού Κιλκίς, εδρεύει μια Εταιρεία που ασχολείται με την καλλιέργεια της ρίγανης, την απόσταξη του αιθέριου ελαίου και την εμπορία του ως συστατικού των ζωοτροφών. Το ριγανέλαιο έχει κτηνιατρική και φαρμακευτική χρήση και μπορεί να χρησιμοποιηθεί αντί ορισμένων αντιβιοτικών στην εκτροφή παραγωγικών ζώων. Η Εταιρεία, μάλιστα, κατέχει πατέντα για το σκεύασμα αυτό.

Η Εταιρεία συνάπτει συμβόλαια για την καλλιέργεια της ρίγανης, με παραγωγούς από διάφορους νομούς της Β. Ελλάδας, στους οποίους προσφέρει τα φυτά της ρίγανης. Επίσης, έχει αναπτύξει τα δικά της υβρίδια με υψηλή περιεκτικότητα σε αιθέρια έλαια, καθώς δεν υπάρχει πιστοποιημένος σπόρος για τις διάφορες ποικιλίες ρίγανης. Τα φυτά παράγονται με καθορισμένες και αυστηρές διαδικασίες. Μετά την εγκατάστασή τους, ειδικοί της Εταιρείας προσφέρουν συμβουλές και κατευθύνσεις στους παραγωγούς, επιβάλλοντας συγκεκριμένο τρόπο καλλιέργειας. Παράλληλα, γίνεται συχνός έλεγχος της καλλιέργειας, ώστε το παραγόμενο προϊόν να φέρει τα επιθυμητά χαρακτηριστικά και να εμφανίζει υψηλή ποιότητα. Η καλλιέργεια είναι όσο το δυνατό μηχανοποιημένη, ενώ η συγκομιδή της ρίγανης πραγματοποιείται με κομπίνες.

Η Εταιρεία δεσμεύεται να απορροφήσει την παραγωγή που φέρει τα κατάλληλα χαρακτηριστικά σε τιμή 1.35€/κιλό (φύλλο και άνθος). Η μέση απόδοση ανά στρέμμα φτάνει τα 140 κιλά και ποικίλει μεταξύ των νομών και των εδαφών. Η απόδοση αυτή, μπορεί να φτάσει τα 230 κιλά στα ποτιστικά εδάφη, χωρίς να υποβαθμίζεται η ποιότητα του προϊόντος. Το προϊόν διατίθεται σε Εταιρείες παραγωγής ζωοτροφών στην Αμερική και τη Γαλλία και δέχεται έντονο ανταγωνισμό από χώρες όπως η Τουρκία, αλλά και από τα συνθετικά αιθέρια έλαια.

2.3.3.2. Από την καλλιέργεια καπνού στην καλλιέργεια ροδιού

Στην αναζήτηση εναλλακτικών καλλιεργειών στράφηκαν τα μέλη του Καπνικού Συνεταιρισμού Τούμπας Ν. Κιλκίς επιλέγοντας την καλλιέργεια της Ροδιάς. Ο συνεταιρισμός Τούμπας ιδρύθηκε το 1983 και αποτελεί το μακροβιότερο από τους καπνικούς συνεταιρισμούς, ο οποίος καθιερώθηκε ανάμεσα στους πρωτοπόρους στην παραγωγή, επεξεργασία και διάθεση καπνών ποικιλίας Βιρτζίνια. Με την εφαρμογή της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής (ΚΑΠ), και αξιολογώντας τα δεδομένα της παγκόσμιας και ευρωπαϊκής αγοράς, το 2006 εγκατέστησαν τις πρώτες καλλιέργειες ροδιάς (ΠΑ.Σ.Ε.ΓΕ.Σ, 2010).

Σχήμα 3.3.3. Εγκαταστάσεις καπνικού συνεταιρισμού Τούμπας Κιλκίς (καπνικός συνεταιρισμός Τούμπας, 2014)

Με σκοπό την επέκταση των φυτειών των μελών του, με υψηλής ποιότητας δενδρύλλια, σε προσιτές τιμές, ο συνεταιρισμός δραστηριοποιήθηκε άμεσα στην παραγωγή

πολλαπλασιαστικού υλικού ροδιάς. Παράλληλα, με στόχο την ισχυρή και ευέλικτη διείσδυση του παραγόμενου προϊόντος στην αγορά, μέλη του συνεταιρισμού δημιούργησαν την Εταιρεία "Το Ρόδι", η οποία δραστηριοποιείται πλέον σε όλους τους τομείς της παραγωγής, επεξεργασίας, προώθησης και εμπορίας των προϊόντων της ροδιάς, στην εγχώρια και διεθνή αγορά (ΠΑ.Σ.Ε.ΓΕ.Σ, 2010).

Σήμερα, με την ολοένα και αυξανόμενη εμπειρία στην καλλιέργεια της ροδιάς και κάτω από την εποπτεία υψηλής στάθμης επιστημονικού προσωπικού και συνεργατών, παράγονται αυστηρά επιλεγμένα δενδρύλλια ροδιάς. Τα φυτά, διατίθενται στους ενδιαφερόμενους με πλήρη γεωτεχνική στήριξη της καλλιέργειας και υπό το καθεστώς της Συμβολαιακής Γεωργίας για την επεξεργασία και εμπορία των παραγόμενων φρούτων. Οι εγκαταστάσεις βρίσκονται στην Τούμπα Παιονίας του Ν. Κιλκίς, ενώ η συνολική έκταση που καλλιεργείται η ροδιά ανέρχεται στα 2000 περίπου στρέμματα (ΠΑ.Σ.Ε.ΓΕ.Σ, 2010).

Το φυτώριο διαθέτει φυτά ροδιάς ποικιλίας Wonderful και (κατόπιν παραγγελίας) επιλεγμένων ελληνικών ποικιλιών. Τα φυτά παράγονται από μοσχεύματα επιλεγμένων μητρικών φυτών, που καλλιεργούνται σε ιδιόκτητους αγρούς και αξιολογούνται συνεχώς ως προς την φυτοϋγεία, την ανάπτυξη και την ομοιόμορφη υψηλής ποιότητας καρποφορία τους (ΠΑ.Σ.Ε.ΓΕ.Σ, 2010).

Η ροδιά, σύμφωνα με στοιχεία του συνεταιρισμού, είναι ένα φυτό ιθαγενές της Μέσης Ανατολής, το οποίο καλλιεργείται στις χώρες της Μεσογείου από τα αρχαία χρόνια. Αναπτύσσεται σε μια μεγάλη ποικιλία εδαφών και παρουσιάζει σχετική αντοχή στην αλατότητα και την ξηρασία. Ευνοείται ιδιαίτερα από ξηροθερμικό κλίμα και παρουσιάζει σχετική αντοχή στο ψύχος (ΠΑ.Σ.Ε.ΓΕ.Σ, 2010).

2.4. Κεφάλαιο 4

2.4.1. Ανασκόπηση των προβλημάτων που αντιμετωπίζει η Ε.Α.Σ. τα τελευταία χρόνια

Όπως όλοι γνωρίζουμε, η χώρα βρίσκεται σε οικονομική κρίση τα τελευταία χρόνια. Οι συνεταιρισμοί λοιπόν με τη σειρά τους, δε θα μπορούσαν και αυτοί να μην αντιμετωπίζουν κρίση. Γι' αυτό άλλωστε παρατηρούμε πολλούς από αυτούς να έχουν βάλει λουκέτο, άλλους να υπολειτουργούν και άλλους να αντιμετωπίζουν σοβαρά οικονομικά προβλήματα. Έτσι λοιπόν και η Ε.Α.Σ. Κιλκίς αντιμετωπίζει τέτοια προβλήματα και σε ορισμένες περιόδους εμφανίζει εικόνες διάλυσης.

Πιο συγκεκριμένα, τα πράγματα έχουν φτάσει σε τέτοιο σημείο, ώστε λόγω οφειλών προς τη Δ.Ε.Η., η τελευταία διέκοψε για ορισμένο διάστημα την παροχή ρεύματος στις εγκαταστάσεις της Ε.Α.Σ. στην Καλίνδρια, γεγονός πρωτοφανές στα χρονικά της Ένωσης. Επίσης, σοβαρό πρόβλημα υπήρξε και με τις ενιαίες δηλώσεις οικονομική ενίσχυσης (ΟΣΔΕ) που υποβάλλουν οι αγρότες κάθε χρόνο, καθώς δεν υπήρχε το κατάλληλο προσωπικό με αποτέλεσμα η διοίκηση να προσλάβει έκτακτους εποχικούς υπαλλήλους.

Βέβαια, το σημαντικότερο πρόβλημα που αντιμετωπίζει, έχει να κάνει με τα χρέη προς το Ι.Κ.Α. και την Εφορία, τα οποία ανέρχονται σε πολλά εκατομμύρια ευρώ. Για τους λόγους αυτούς, στο πρόσφατο παρελθόν συνελήφθησαν ο πρόεδρος και ο αντιπρόεδρος καθώς και άλλα στελέχη της Ένωσης και οδηγήθηκαν στον εισαγγελέα πλημμελειοδικών με κατηγορίες μη απόδοσης Φ.Π.Α. στο δημόσιο.

Εκτός όμως από αυτά τα ζητήματα, η Ένωση αντιμετωπίζει και σοβαρά εσωτερικά προβλήματα με τους εργαζομένους της. Λόγω της οικονομικής της στενότητας, πολλοί εργαζόμενοι είναι απλήρωτοι για πολλούς μήνες, γεγονός που οδήγησε 11 από αυτούς να καταθέσουν αγωγή σε βάρος της διοίκησης, προσφεύγοντας στη δικαιοσύνη ώστε να βρουν λύση στο πρόβλημά τους. (Πρώτη Σελίδα Κιλκίς, 2013) (Προσωπική επικοινωνία με Ε.Α.Σ. Κιλκίς, 2013)

Οι αιτίες που οδήγησαν την Ένωση σε αυτήν την κατάσταση είναι ποικίλες. Ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα, αποτελεί η πολιτική που εφάρμοσε στο θέμα των ζωοτροφών τα τελευταία χρόνια. Πιο συγκεκριμένα, η διοίκηση παρείχε στους αγρότες ζωοτροφές με πίστωση χωρίς να λαμβάνει καν προκαταβολές, με αποτέλεσμα λόγω αδυναμίας αποπληρωμής των ποσών από τους τελευταίους, το χρέος να γιγαντώνεται.

Το κράτος αντιλαμβανόμενο το μέγεθος των προβλημάτων που αντιμετωπίζουν οι Ε.Α.Σ. και θέλοντας να δώσει μια νέα πνοή στη λειτουργία τους, προχώρησε σε μια κίνηση μετατροπής τους σε Α.Σ.Ο. σύμφωνα με το Νόμο 4015/2011 που θα εξεταστεί παρακάτω, με παράλληλη ρύθμιση χρεών προς το κράτος και τους πιστωτές.

2.4.2. Το σχέδιο μετατροπής της Ε.Α.Σ. σε Α.Σ.Ο.

Μετά από προσωπική ενδελεχή μελέτη του νέου Νόμου 4015/2011, τα κύρια σημεία που ξεχωρίζουν, είναι καταρχάς η κατάργηση του δεύτερου και τρίτου βαθμού συνεταιριστικής οργάνωσης και η μετατροπή τους σε πρωτοβάθμιους. Επίσης, προχωρά εκτεταμένη συγχώνευση αγροτικών συνεταιρισμών και ταυτόχρονα η πλήρης παύση των ανενεργών. Το κύριο όμως χαρακτηριστικό, είναι η δρομολόγηση της διευθέτησης όλων των χρεών των συνεταιρισμών μέσω της αναδιάρθρωσης και εξυγίανσής τους.

Για να επιτευχθούν οι παραπάνω στόχοι, ο νέος Νόμος προβλέπει συγκεκριμένες πολιτικές για τον εκσυγχρονισμό της αγοράς αγροτικών προϊόντων και τη ρύθμιση των τιμών τους, αναπτυξιακά, φορολογικά και χρηματοδοτικά κίνητρα υπέρ των Α.Σ.Ο. και ορίζει τις υποχρεώσεις από την πλευρά των Α.Σ.Ο έτσι ώστε να ανταποκρίνονται στις βασικές τους αρχές ως προς την οργάνωση και τη λειτουργία τους.

Πιο συγκεκριμένα, όσον αφορά τις δημόσιες πολιτικές εκσυγχρονισμού της αγοράς αγροτικών προϊόντων, στο Άρθρο 8 του Κεφαλαίου Β' του νέου Νόμου προβλέπονται τα εξής κύρια μέτρα:

- Δημιουργία διεπαγγελματικών οργανώσεων, που αποτελούν νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου, μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα που συνιστώνται από

εκπροσώπους των Α.Σ.Ο. και ασκούν δραστηριότητες που σχετίζεται με την παραγωγή ή/και μεταποίηση ή/και εμπορία και κατά περίπτωση την τυποποίηση ή διανομή όλων των τομέων της αγροτικής παραγωγής.

- Οι οργανώσεις αυτές, συμβάλλουν στο σχεδιασμό, στη διαμόρφωση και στην εφαρμογή της στρατηγικής και των πολιτικών ανάπτυξης όλων των αγροτικών δραστηριοτήτων (αγροτοδιατροφικού, δασικού, κτηνοτροφικού, αλιευτικού κ.λπ.) και γενικά στη θεσμική στήριξη των προϊόντων στις αγορές. Επίσης, συμβάλλουν στην οργάνωση και διαχείριση των αγορών με στόχο την ποιοτική βελτίωση των προϊόντων και τον καλύτερο συντονισμό της διάθεσής τους. Επιπλέον, πραγματοποιούν ελέγχους προϊόντων με σκοπό την καλύτερη ποιοτική τους ασφάλεια. Τέλος, μελετούν τις ανάγκες της τοπικής αγοράς όσον αφορά την ποιότητα των προϊόντων και την προστασία του περιβάλλοντος, καθώς και την προώθηση, προβολή και προστασία της βιολογικής γεωργίας και των ονομασιών προέλευσης.

Οι σχετικές διατάξεις που αφορούν αναπτυξιακά, φορολογικά και χρηματοδοτικά κίνητρα υπέρ των Α.Σ.Ο., συνοψίζονται στα εξής σημεία των Άρθρων 13, 14, 15 του Κεφαλαίου Γ΄.

Ιδιαίτερα, τονίζονται τα εξής σημεία:

- Ως προς τα αναπτυξιακά μέτρα, ο νέος Νόμος ορίζει ενίσχυση των Α.Σ.Ο. από το Ταμείο Γεωργίας και Κτηνοτροφίας για προγράμματα προώθησης των προϊόντων τους. Επίσης, προβλέπεται η μερική χρηματοδότηση και σε ορισμένες περιπτώσεις η ολική κάλυψη των εξόδων εγκατάστασης και λειτουργίας τους μέχρι έγκρισης των προγραμμάτων από την Ε.Ε..
- Ως προς τα φορολογικά κίνητρα, τα καταστατικά των Α.Σ.Ο. και οι τροποποιήσεις τους δε θα υπόκεινται σε τέλος χαρτοσήμου και σε οποιαδήποτε άλλη επιβάρυνση. Επιπλέον, θεσπίζονται διατάξεις που παρέχουν διευκολύνσεις ή απαλλαγές από φόρους για τους συνεταιρισμούς που συγχωνεύονται. Τέλος, προβλέπονται φοροαπαλλαγές και μη καταβολή χαρτοσήμου για όλες τις εισφορές μελών των

Α.Σ.Ο. αλλά και για τις καταθέσεις, αναλήψεις και χορηγήσεις δανείων προς αυτούς.

- Σχετικά με τα χρηματοδοτικά κίνητρα, προβλέπεται κάθε χρόνο κρατική πίστωση για την οικονομική ενίσχυση της ΠΑΣΕΓΕΣ, η οποία διατίθεται για την επιμόρφωση και εκπαίδευση των στελεχών ή των υπαλλήλων των Α.Σ.Ο..

Οι υποχρεώσεις από την πλευρά των Α.Σ.Ο., συνοψίζονται στα εξής πεδία:

- Οφείλουν να ανταποκρίνονται σε κάποιες βασικές αρχές για την εσωτερική οργάνωση και λειτουργία τους, οι οποίες περιλαμβάνουν την εθελοντική συμμετοχή των αγροτών αλλά και φυσικών προσώπων. Επιπλέον, οι αρχαιρεσίες πρέπει να γίνονται δημοκρατικά, δίχως περιορισμούς ή αποκλεισμούς, και το διοικητικό συμβούλιο πρέπει να εκλέγεται από τα μέλη. Επίσης, τουλάχιστον το 80% της παραγωγής των προϊόντων των μελών του αγροτικού συνεταιρισμού, πρέπει να διακινείται μέσω αυτού. Επιπρόσθετα, οι Α.Σ.Ο. οφείλουν να λειτουργούν σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος Νόμου. Πρέπει να επισημάνουμε, ότι οι Α.Σ.Ο. έχουν εμπορική ιδιότητα και προκειμένου να πετύχουν τους στόχους τους μπορούν να ιδρύουν υποκαταστήματα στο εσωτερικό και στο εξωτερικό, καθώς και να συνεργάζονται με άλλους συνεταιρισμούς και επιχειρήσεις της τοπικής αυτοδιοίκησης.

Όσον αφορά την Ε.Α.Σ. Κιλκίς, σημειώνεται ότι στη συνεδρίαση που πραγματοποιήθηκε στις 5 Φεβρουαρίου 2012, το σχέδιο μετατροπής της σε Α.Σ.Ο. υπερψηφίστηκε με ευρεία πλειοψηφία μεταξύ των μελών της.

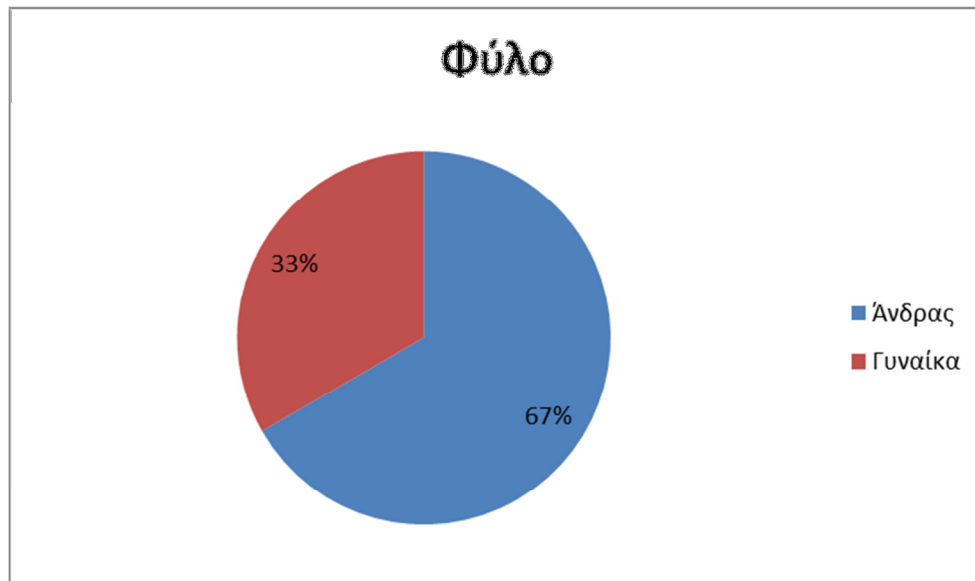
2.5. Κεφάλαιο 5

2.5.1. Γενικά στοιχεία έρευνας

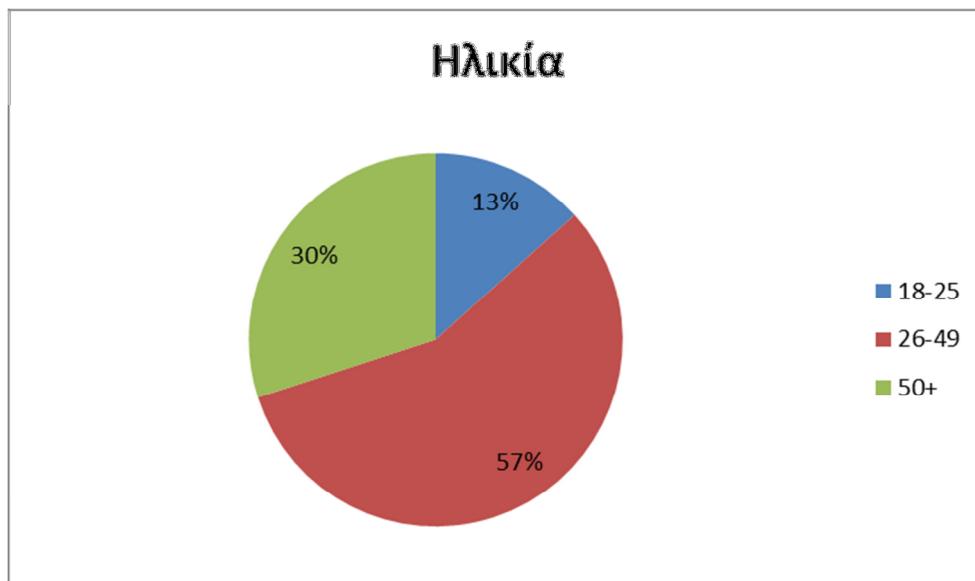
Η έρευνα πραγματοποιήθηκε υπό μορφή ερωτηματολογίου 15 ερωτήσεων πολλαπλής επιλογής σε δείγμα 30 ατόμων που ζουν και εργάζονται στην περιοχή της πόλης του Κιλκίς. Περιέχει ερωτήσεις που αφορούν γενικές γνώσεις γύρω από τη λειτουργία, τις υπηρεσίες, τα προϊόντα και τις δράσεις της Ε.Α.Σ. Κιλκίς.

Παρακάτω παρατίθενται αρχικά τα αποτελέσματα των ερωτήσεων υπό μορφή διαγραμμάτων ακολουθούμενα από σύντομο σχολιασμό (γενικά συμπεράσματα επί των αποτελεσμάτων), ενώ στο παράρτημα της πτυχιακής εργασίας παρουσιάζονται οι ερωτήσεις του ερωτηματολογίου. Ιδιαίτερη βαρύτητα και επιπλέον σχολιασμός, πρόκειται να δοθεί στις απαντήσεις που έδωσαν αγρότες που έλαβαν μέρος στην έρευνα.

2.5.2. Αποτελέσματα έρευνας

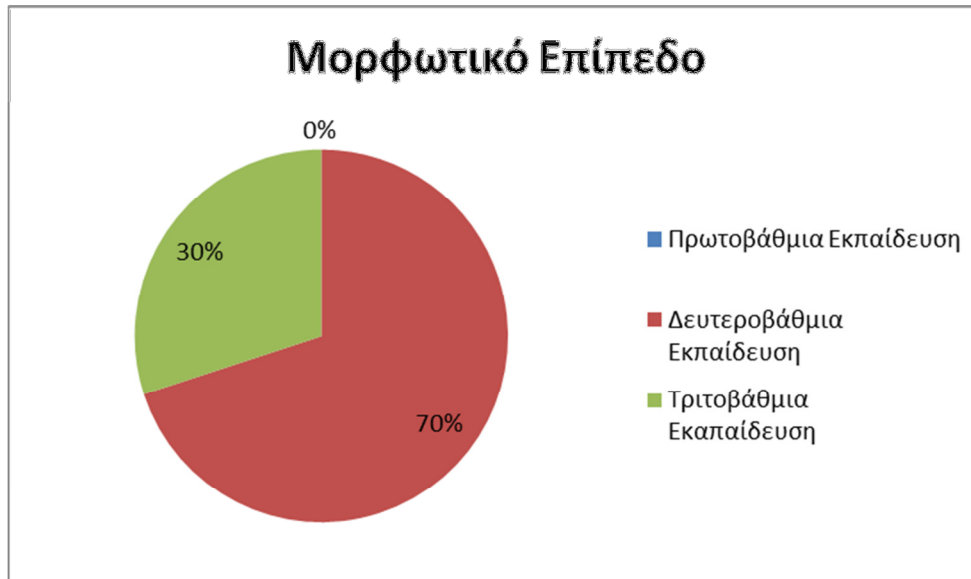

Σχήμα 2.5.1. Το φύλο των ερωτηθέντων

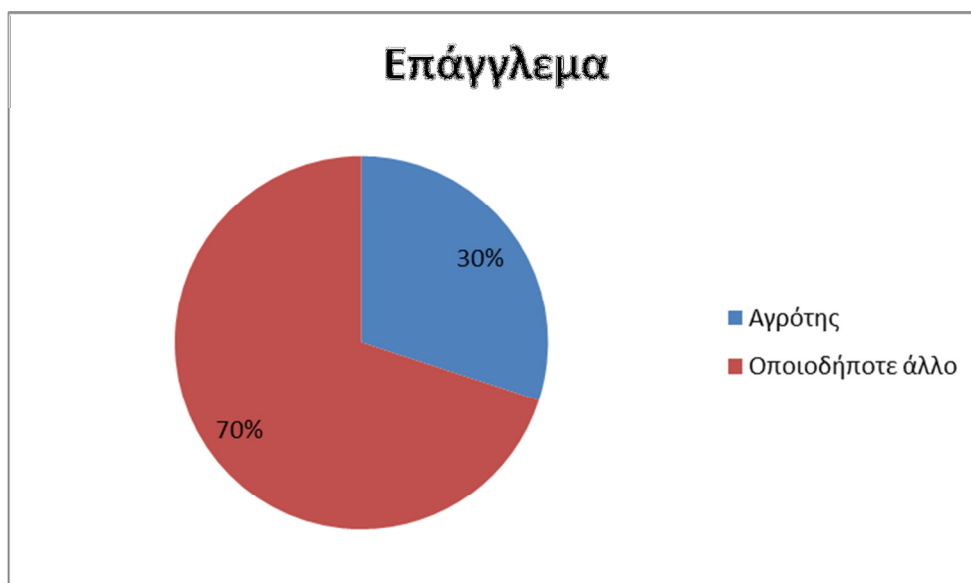
Σχήμα 2.5.2. Η ηλικία των ερωτηθέντων

Από τις απαντήσεις, προκύπτει ότι δύο στους τρεις ερωτηθέντες ήταν άνδρες, ενώ ένας στους τρεις γυναίκες. Στο ηλικιακό εύρος, η μεγάλη πλειοψηφία των ερωτηθέντων (57%) βρίσκονταν μέσα στο εύρος των 26 – 49 ετών, δηλαδή του κυρίως εργατικά ενεργού πληθυσμού, το 30% σε ηλικία 50+ ετών και τέλος το 13% μεταξύ 18 – 25.

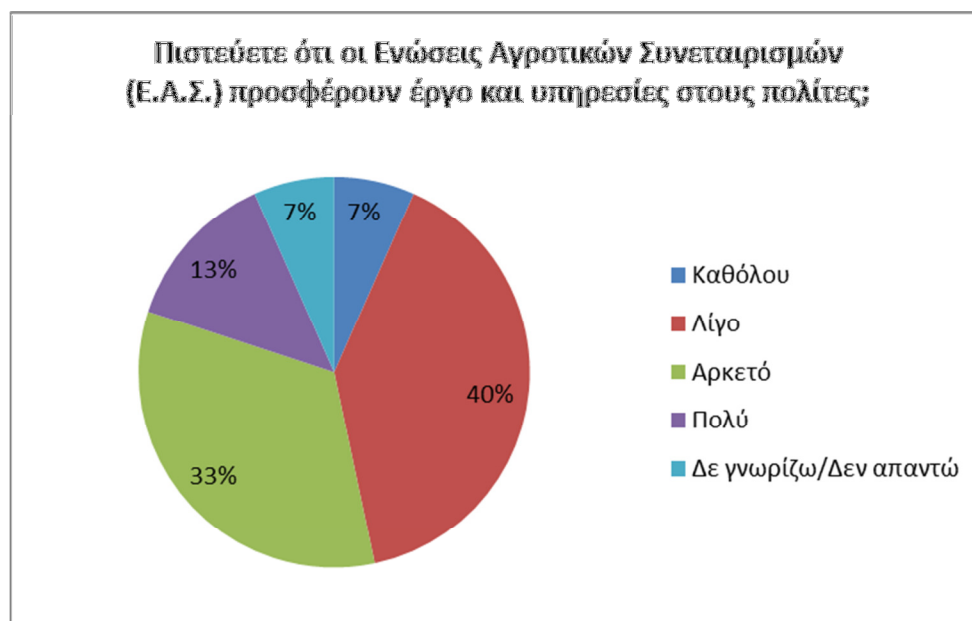
Σχήμα 2.5.3. Μορφωτικό επίπεδο ερωτηθέντων

Μεταξύ των ερωτηθέντων, δεν υπήρξε κανένας με μορφωτικό επίπεδο που να περιορίζεται στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση. Το 70% ήταν απόφοιτοι δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης ενώ ένα 30% είχε προχωρήσει και σε σπουδές στην τριτοβάθμια εκπαίδευση.

Σχήμα 2.5.4. Μορφωτικό επίπεδο ερωτηθέντων

Περίπου ένας στους τρεις ερωτηθέντες (30%) είχε ως κύρια του απασχόληση τον αγροτικό τομέα, με τους υπολοίπους (70%) να μη σχετίζονται άμεσα με σχετικά επαγγέλματα.

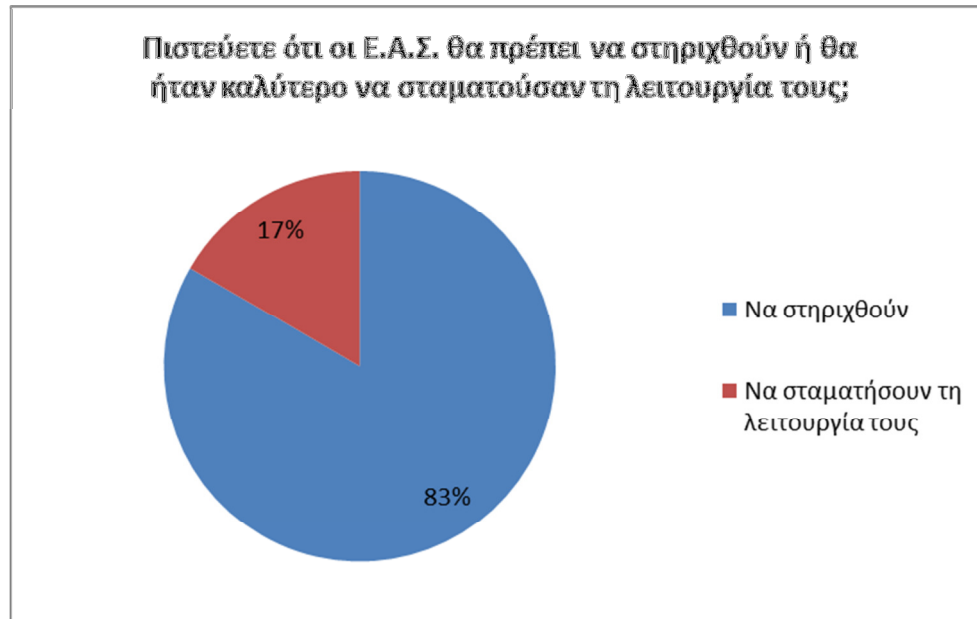
Σχήμα 2.5.5. Αξιολόγηση έργου και υπηρεσιών των Ε.Α.Σ.

Τα αποτελέσματα στην ερώτηση σχετικά με το αν ο κόσμος πιστεύει ότι οι Ενώσεις Αγροτικών Συνεταιρισμών προσφέρουν έργο και υπηρεσίες στους πολίτες, έδειξαν ότι η πλειοψηφία κινείται μεταξύ λίγου (40%) έως αρκετού (33%) βαθμού. Το 13% εκτιμά ότι προσφέρουν πολύ έργο και υπηρεσίες ενώ μόλις το 7% καθόλου.

Συνολικά, παρατηρείται μία ισορροπία στις θετικές – αρνητικές απαντήσεις, με τις θετικές (αρκετό έως πολύ) να λαμβάνουν το 47% των απαντήσεων, ενώ οι αρνητικές (καθόλου έως λίγο) να λαμβάνουν το 46%.

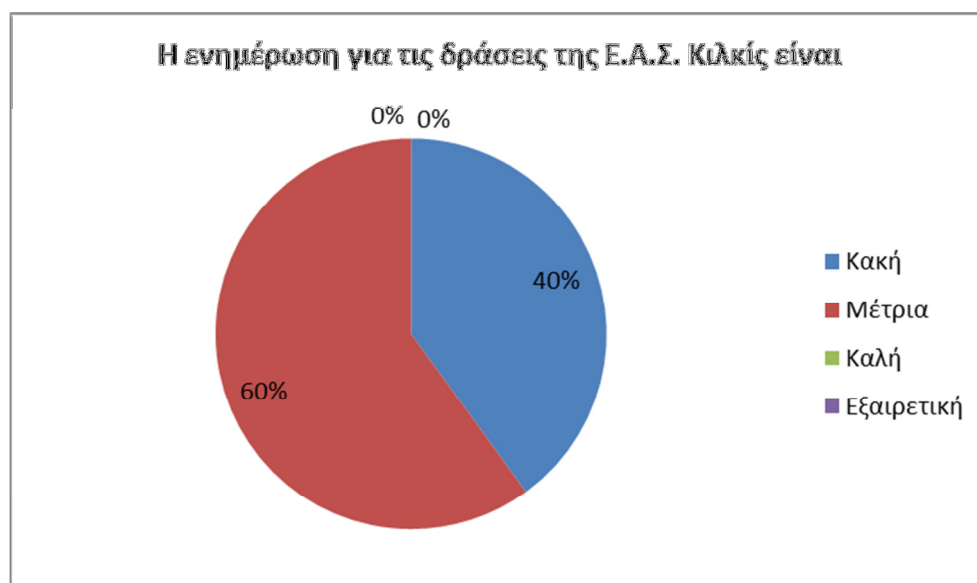
Ενδιαφέρον παρουσιάζουν οι απαντήσεις που έδωσαν οι αγρότες, οι οποίοι σε ποσοστό 56% απάντησαν ότι οι Ενώσεις προσφέρουν πολύ έργο και υπηρεσίες, με το 33% να απαντά πως οι Ενώσεις προσφέρουν λίγο έργο και υπηρεσίες και το 11% να δίνει ως απάντηση το «καθόλου».

Σχήμα 2.5.6. Στήριξη ή μη της λειτουργίας των Ε.Α.Σ.

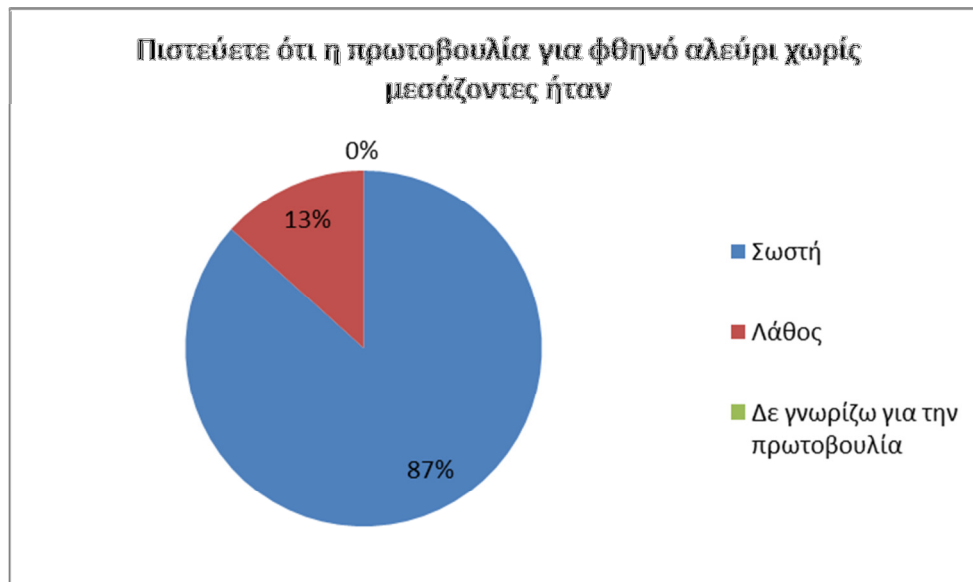
Η συντριπτική πλειοψηφία (83%) τάσσεται υπέρ της συνέχισης και στήριξης της λειτουργίας των Ενώσεων Αγροτικών Συνεταιρισμών ενώ μόλις το 17% τάσσεται κατά της συνέχισης και στήριξης της λειτουργίας τους. Οι αγρότες τάχθηκαν υπέρ της συνέχισης και στήριξης της λειτουργίας των Ε.Α.Σ. σε καθολικό ποσοστό 100%.

Σχήμα 2.5.7. Ενημέρωση για τις δράσεις της Ε.Α.Σ. Κιλκίς

Με βάση τα αποτελέσματα, είναι εμφανές ότι οι πολίτες του Κιλκίς θεωρούν πως η ενημέρωση για τις διάφορες δράσεις της Ε.Α.Σ. Κιλκίς είναι από κακή (40%) έως μέτρια

(60%), ενώ και οι αγρότες θεωρούν σε ποσοστό 33% και 67% ότι η ενημέρωση είναι κακή και μέτρια, αντίστοιχα. Κανένας ερωτηθέντας δεν απάντησε ότι η ενημέρωση είναι καλή ή εξαιρετική.

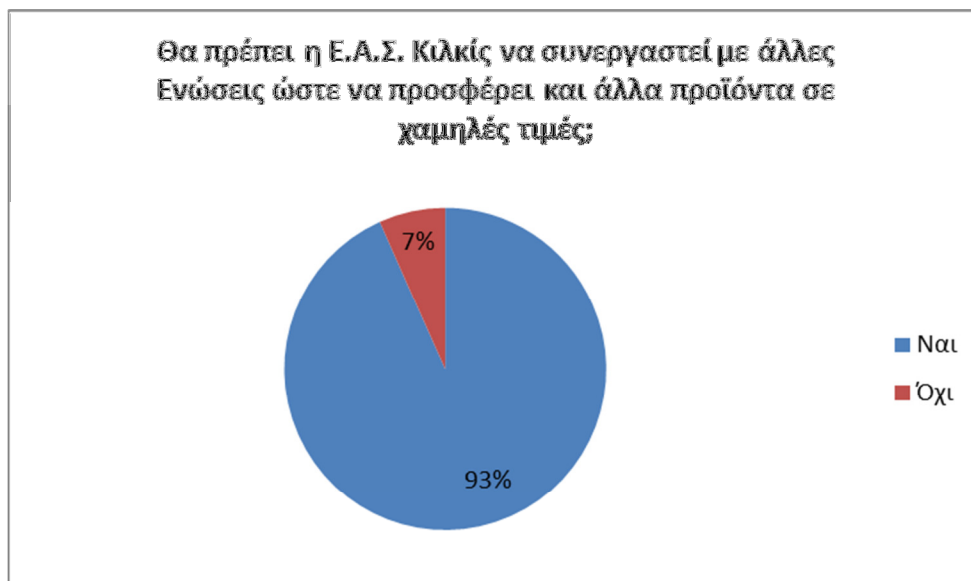
Σχήμα 2.5.8. Πρωτοβουλία για φθηνό αλεύρι

Η συντριπτική πλειοψηφία που συγκέντρωσε το 87%, απάντησε ότι η πρωτοβουλία για το φθηνό αλεύρι ήταν σωστή, ενώ μόλις το 13% απάντησε πως ήταν λανθασμένη, ενώ δεν υπήρξαν ερωτηθέντες που δε γνώριζαν για την πρωτοβουλία.

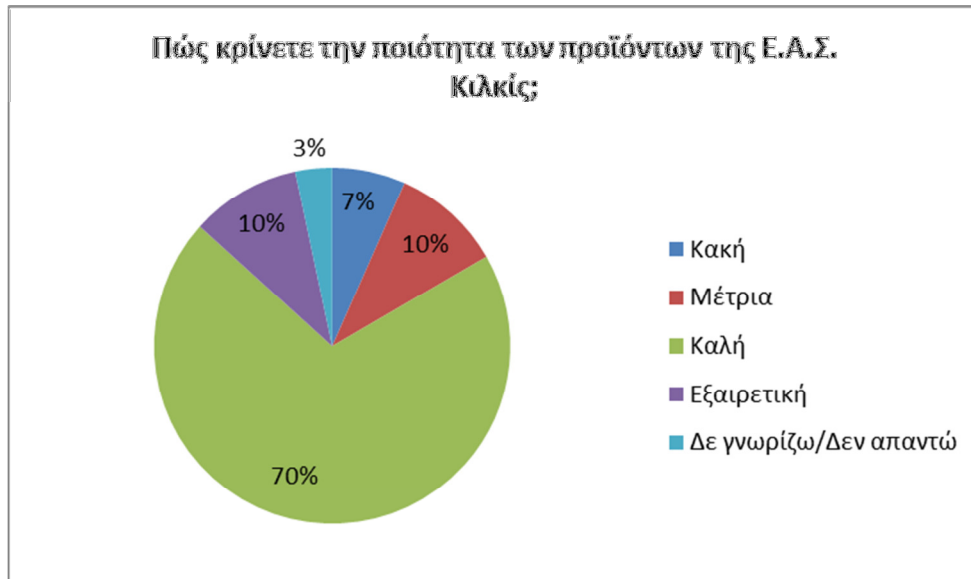
Σχήμα 2.5.9. Ανάλογες μελλοντικές δράσεις της Ε.Α.Σ. Κιλκίς

Το ίδιο ποσοστό με την προηγούμενη ερώτηση (87%), θεώρησε πως ανάλογες πρωτοβουλίες θα έπρεπε να υπάρξουν και μελλοντικά.

Σχήμα 2.5.10. Συνεργασία Ε.Α.Σ. Κιλκίς με άλλες Ε.Α.Σ.

Η μεγάλη πλειοψηφία των ερωτηθέντων (93%), θεωρεί πως η Ε.Α.Σ. Κιλκίς θα πρέπει να συνεργαστεί και με άλλες Ενώσεις ανά την Ελλάδα ώστε να προσφέρει περισσότερα προϊόντα σε χαμηλές τιμές προς όφελος των πολιτών.

Σχήμα 2.5.11. Ποιότητα προϊόντων Ε.Α.Σ. Κιλκίς

Το 70% των πολιτών του Κιλκίς θεωρεί πως η ποιότητα των προϊόντων της Ε.Α.Σ. είναι καλή ενώ υπήρξε και ένα 10% που την αξιολόγησε ως εξαιρετική. Μόλις το 7% των πολιτών έκρινε ότι η ποιότητα είναι κακή ενώ ένα 10% τη χαρακτήρισε ως μέτρια.

Το 67% των αγροτών αξιολόγησε επίσης την ποιότητα ως καλή, ενώ το 33% ως μέτρια.

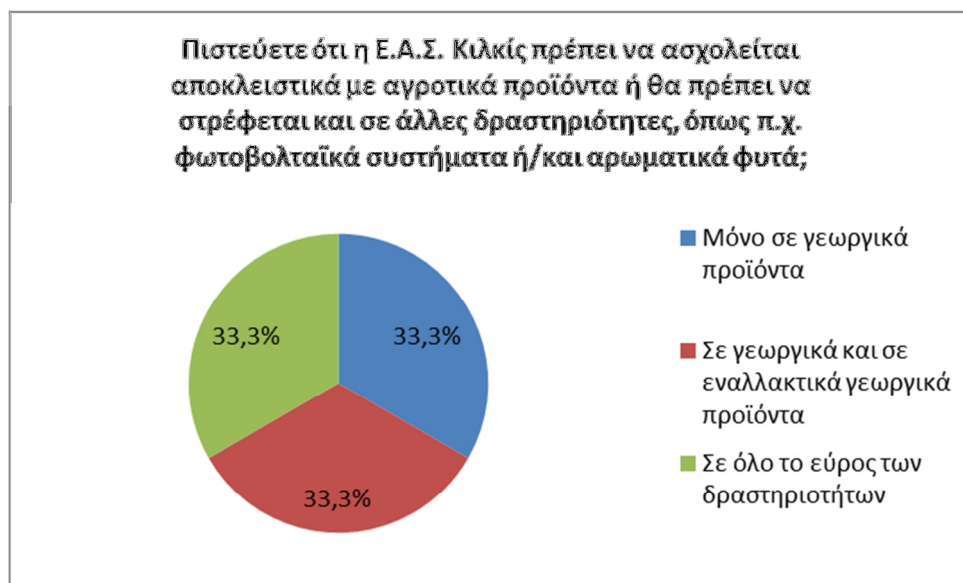

Σχήμα 2.5.12. Εξυπηρέτηση υπαλλήλων Ε.Α.Σ. Κιλκίς

Ακριβώς οι μισοί από τους ερωτηθέντες, θεωρούν ότι οι υπάλληλοι της Ε.Α.Σ. Κιλκίς εξυπηρετούν τον κόσμο σε αρκετό βαθμό, με το 36% να θεωρεί ότι ο βαθμός εξυπηρέτησης

των υπαλλήλων, κυμαίνεται σε μικρό βαθμό. Ωστόσο, δεν υπήρξε κανένας που να έκρινε ότι η εξυπηρέτηση είναι μηδενική. Συνολικά, θετικές εντυπώσεις (αρκετά, πολύ) είχε το 57% των πολιτών, ενώ αρνητικές (καθόλου, λίγο), το 36%.

Όσον αφορά τους αγρότες που συμμετείχαν στην έρευνα, το 44% απάντησε ότι οι υπάλληλοι της Ε.Α.Σ. Κιλκίς εξυπηρετούν τον κόσμο σε αρκετό βαθμό, ενώ το 22% απάντησε πολύ και το 34% λίγο.

Σχήμα 2.5.13. Κατηγορίες προϊόντων δραστηριοποίησης Ε.Α.Σ. Κιλκίς

Στην ερώτηση αυτή, παρατηρήθηκε η απόλυτη ισορροπία απαντήσεων, με το ποσοστό να μοιράζεται ανάμεσα στις τρεις πιθανές απαντήσεις. Πιο συγκεκριμένα, 10 στους 30 ερωτηθέντες θεωρούν ότι η Ε.Α.Σ. Κιλκίς πρέπει να ασχολείται αποκλειστικά με γεωργικά προϊόντα, 10 στους 30 ότι θα πρέπει να ασχολείται και με γεωργικά και με εναλλακτικά γεωργικά προϊόντα και τέλος οι υπόλοιποι 10 στους 30 πιστεύουν ότι η Ε.Α.Σ. Κιλκίς θα πρέπει να στραφεί σε όλο το εύρος των δραστηριοτήτων.

Το 56% των αγροτών τάσσεται υπέρ της στροφής της Ε.Α.Σ. Κιλκίς σε όλο το εύρος των δραστηριοτήτων, ενώ το 44% θεωρεί πως η Ε.Α.Σ. Κιλκίς θα πρέπει να ασχολείται αποκλειστικά με αγροτικά προϊόντα.

Σχήμα 2.5.14. Συσχετισμός νέων προϊόντων και υπηρεσιών ως της τη μελλοντική πορεία της Ε.Α.Σ. Κιλκίς

Το 70% των ερωτηθέντων, θεωρεί πως μια στροφή της Ε.Α.Σ. Κιλκίς σε νέα προϊόντα και υπηρεσίες, θα έχει αρκετή ή μεγάλη συμβολή στην ανάπτυξη και πορεία της Ένωσης στο μέλλον, ενώ το υπόλοιπο 30% απάντησε πως η συμβολή θα είναι καμία ή μικρή.

Οι αγρότες σε ποσοστό 78% θεωρούν ότι μια τέτοια στροφή θα έχει θετικό αντίκτυπο, ενώ σε ποσοστό 22% θεωρούν ότι με μια τέτοια κίνηση δε θα υπάρξει κάποια σημαντική μεταβολή στην πορεία της Ε.Α.Σ. στο μέλλον.

Σχήμα 2.5.15. Αξιολόγηση κτιριακών εγκαταστάσεων Ε.Α.Σ. Κιλκίς

Το 13% που έλαβε μέρος στην έρευνα, απάντησε πως δε γνωρίζει/δεν απαντά για τις υποδομές της Ε.Α.Σ. Κιλκίς και την κατάστασή τους. Το 33% τις αξιολογεί ως καλές ενώ το 13% ως εξαιρετικές. Στον αντίποδα, το 34% τις κρίνει ως μέτριες και το 7% ως κακές. Συνολικά, οι θετικές – αρνητικές εντυπώσεις είναι σχεδόν μοιρασμένες, λαμβάνοντας 46% και 41%, αντίστοιχα.

Από τους επαγγελματίες αγρότες, το 78% τις αξιολόγησε ως μέτριες ενώ ένα 22% ως εξαιρετικές.

2.5.3. Συμπεράσματα έρευνας

Στα συμπεράσματα της έρευνας, αξίζει να αναφερθούν και να τονισθούν τα σημεία που ακολουθούν:

- Το μεγαλύτερο ποσοστό των ερωτηθέντων, έκρινε ότι οι προσφερόμενες υπηρεσίες των Ε.Α.Σ. χρήζουν βελτίωσης καθώς η συντριπτική πλειοψηφία κυμαίνεται μεταξύ του «λίγο» έως «αρκετά».
- Το ανωτέρω συμπέρασμα οφείλεται, όπως αναφέρθηκε και παραπάνω, στην ελλιπή ενημέρωση για τις δράσεις της Ε.Α.Σ. Κιλκίς, με τον περισσότερο κόσμο να θεωρεί ότι η ενημέρωση είναι από «κακή» έως «μέτρια».

- Παρόλα αυτά, οι ερωτηθέντες υποστηρίζουν με μεγάλη πλειοψηφία ότι οι Ε.Α.Σ. πρέπει να στηριχθούν και να συνεχίσουν το έργο τους.
- Σχεδόν απόλυτη ταύτιση απόψεων, παρατηρείται σχετικά με την επικρότηση της πρωτοβουλίας για προμήθεια φθηνού αλεύρου, αλλά και για την ύπαρξη ανάλογων πρωτοβουλιών στο μέλλον σε συνεργασία και με άλλες Ενώσεις από όλη τη χώρα.
- Όσον αφορά την ποιότητα των προϊόντων της Ε.Α.Σ. Κιλκίς, το μεγαλύτερο μέρος των ερωτηθέντων έχει θετική άποψη.
- Σχετικά με την εξυπηρέτηση από τους υπαλλήλους της Ε.Α.Σ. Κιλκίς, η πλειοψηφία δεν εμφανίζεται απολύτως ικανοποιημένη, με το μεγαλύτερο ποσοστό των απαντήσεων να κυμαίνεται μεταξύ του «λίγο» έως «αρκετά».
- Διχασμένη εμφανίζεται η κοινή γνώμη σχετικά με τις πιθανές νέες δραστηριότητες της Ε.Α.Σ. Κιλκίς, καθώς τα ποσοστά μοιράζονται μεταξύ των τριών απαντήσεων. Η αντίληψη αυτή, κατά πάσα πιθανότητα προέρχεται όπως και παραπάνω, από την ελλιπή ενημέρωση σχετικά με τις δράσεις της Ένωσης. Παρόλα αυτά, το μεγαλύτερο ποσοστό των ερωτηθέντων, κρίνει ότι μία στροφή σε νέες προϊόντα και υπηρεσίες θα έχει σημαντική συμβολή στην πορεία της Ένωσης προς το μέλλον.
- Τέλος, σχετικά με τις υποδομές και τις γενικές κτιριακές εγκαταστάσεις (γραφεία, αποθήκες κ.λπ.) της Ε.Α.Σ. Κιλκίς, η πλειοψηφία τείνει προς τη θετική άποψη.

3. Συμπεράσματα

Συνοψίζοντας, ύστερα από μελέτη της βιβλιογραφίας, συνεντεύξεων, άρθρων αλλά και με την ανάλυση του ερωτηματολογίου, οδηγούμαστε στα εξής χρήσιμα συμπεράσματα.

Αρχικά, μελετήσαμε την ιδέα για την αρχή των συνεταιρισμών, αλλά και τον πρώτο συνεταιρισμό και το ρόλο που έπαιξε στην τοπική κοινωνία. Επίσης, κάναμε μια ιστορική αναδρομή στην πορεία τους μέχρι το πρόσφατο παρελθόν.

Στη συνέχεια, μελετήσαμε την Ε.Α.Σ. Κιλκίς, από την αρχή της δημιουργίας της καθώς και την εξέλιξή της. Ακόμα, αναφερθήκαμε στο στόχο και στο σκοπό της δημιουργίας της, αλλά και στον τρόπο διοίκησης και στις αρμοδιότητες του διοικητικού συμβουλίου.

Παρακάτω, αναλύθηκε το γνωστό κίνημα με το αλεύρι, οι εξαγωγές και δράσεις της Ε.Α.Σ. αλλά και των άλλων τοπικών συνεταιρισμών που συνεργάζονται με αυτή. Επιπλέον, αναφέρθηκαν και περιγράφηκαν τα προβλήματα που αντιμετωπίζει η Ε.Α.Σ. Κιλκίς, και αναλύθηκε ο νέος Νόμος και οι προοπτικές που δημιουργεί για την πορεία της στο μέλλον.

Συνοψίζοντας, τα κύρια συμπεράσματα στα οποία οδηγούμαστε έχουν ως εξής: Ενώ στα πρώτα χρόνια της λειτουργίας των συνεταιρισμών, ο κόσμος πίστευε και στήριζε καθολικά το έργο τους, με το πέρασ των χρόνων άρχισε να χάνεται η εμπιστοσύνη του προς αυτούς. Τα οικονομικά προβλήματα που αντιμετωπίζουν, είναι από τους σημαντικότερους λόγους για τη χαμένη εμπιστοσύνη του κόσμου, καθώς θεωρεί ότι δεν κάνουν σωστά τη δουλειά τους και εξυπηρετούν προσωπικά συμφέροντα. Βέβαια, διαπιστώνουμε και μέσω της έρευνας ότι ο κόσμος είναι αποφασισμένος να στηρίξει και να αγκαλιάσει τους συνεταιρισμούς αν λειτουργούν κάτω από διαφανή και σωστά κριτήρια, πράγμα που θα επιτευχθεί μέσω της πλήρους εφαρμογής του νέου Νόμου.

Λόγω της οικονομικής κρίσης, ο κόσμος στρέφεται σε οικονομικά και ποιοτικά προϊόντα, και η ανάγκη αυτή τον οδηγεί στις Ενώσεις, γεγονός που πρέπει να το εκμεταλλευτούν, έτσι ώστε μελλοντικά να καταφέρουν να επιβιώσουν και να αναπτύξουν τις δραστηριότητές τους.

4. Βιβλιογραφία

Πολίτης – Στεργίου Ε., Επίκουρος Καθηγητής, Ελληνικό Συνεταιριστικό Κίνημα, Τ.Ε.Ι. Μεσολογγίου, Τμήμα Δι.Κ.Σ.Ε.Ο., Μεσολόγγι 2000

Μαριάδης Σ., Συνεργατισμός – Συνεταιρισμοί, ΙΣΤΟΡΙΑ – ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ – ΑΠΟΣΤΟΛΗ – η εναλλακτική λύση -, 4^η Έκδοση, Εκδόσεις Γιαχούδη, Θεσσαλονίκη 2003

Δασκάλου Γ., Αστικοί και Γεωργικοί Συνεταιρισμοί, Σύγχρονη Εκδοτική, Αθήνα 1992

Εφημερίδα Πρώτη Σελίδα Κιλκίς, «Αλεύρι απ' ευθείας στους καταναλωτές», Πέμπτη 15 Μαρτίου 2012

Εφημερίδα Πρώτη Σελίδα Κιλκίς, «Εικόνα διάλυσης στην ΕΑΣ Κιλκίς», Πέμπτη 30 Μαΐου 2013

Εφημερίδα Realnews, «Αλεύρι από το Κιλκίς σε ολόκληρη την Ελλάδα», 16 Ιουνίου 2012

ΠΑΣΕΓΕΣ, «Στροφή του Καπνικού Συνεταιρισμού Κιλκίς στην καλλιέργεια ροδιάς», 23 Ιουνίου 2010

Καπνικός συνεταιρισμός Τούμπας Κιλκίς, www.rodonas.gr, 2014

Νόμος 4015/2011, Άρθρα 8, 13, 14, 15

Παράρτημα

Ερωτηματολόγιο

- 1) _____ **Φύλο**
- α. Άνδρας
  - β. Γυναίκα
- 2) _____ **Ηλικία**
- α. 18 - 25
  - β. 26 - 49
  - γ. 50+
- 3) _____ **Μορφωτικό Επίπεδο**
- α. Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση
  - β. Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση
  - γ. Τριτοβάθμια Εκπαίδευση
- 4) _____ **Επάγγελμα**
- α. Αγρότης
  - β. Οποιοδήποτε άλλο
- 5) _____ **Πιστεύετε ότι οι Ενώσεις Αγροτικών Συνεταιρισμών (Ε.Α.Σ.) προσφέρουν έργο και υπηρεσίες στους πολίτες;**
- α. Καθόλου
  - β. Λίγο
  - γ. Αρκετό
  - δ. Πολύ
  - ε. Δε γνωρίζω/Δεν απαντώ

- 6) _____ Πιστεύετε ότι οι Ε.Α.Σ. θα πρέπει να στηριχθούν ή θα ήταν καλύτερο να σταματούσαν τη λειτουργία τους;
- α. Να στηριχθούν
  - β. Να σταματήσουν τη λειτουργία τους
- 7) _____ Η ενημέρωση για τις δράσεις της Ε.Α.Σ. Κιλκίς είναι:
- α. Κακή
  - β. Μέτρια
  - γ. Καλή
  - δ. Εξαιρετική
- 8) _____ Πιστεύετε ότι η πρωτοβουλία για φθινό αλεύρι χωρίς μεσάζοντες ήταν:
- α. Σωστή
  - β. Λάθος
  - γ. Δε γνωρίζω για την πρωτοβουλία
- 9) _____ Πιστεύετε ότι θα πρέπει να υπάρξουν ανάλογες πρωτοβουλίες στο μέλλον;
- α. Ναι
  - β. Όχι
- 10) _____ Θα πρέπει η Ε.Α.Σ. Κιλκίς να συνεργαστεί με άλλες Ενώσεις ώστε να προσφέρει και άλλα προϊόντα σε χαμηλές τιμές;
- α. Ναι
  - β. Όχι

- 11) _____ **Πώς κρίνετε την ποιότητα των προϊόντων της Ε.Α.Σ. Κιλκίς;**
- α. Κακή
  - β. Μέτρια
  - γ. Καλή
  - δ. Εξαιρετική
  - ε. Δε γνωρίζω/Δεν απαντώ
- 12) _____ **Σε τι βαθμό πιστεύετε ότι οι υπάλληλοι της Ε.Α.Σ. Κιλκίς εξυπηρετούν τον κόσμο;**
- α. Καθόλου
  - β. Λίγο
  - γ. Αρκετά
  - δ. Πολύ
  - ε. Δε γνωρίζω/Δεν απαντώ
- Πιστεύετε ότι η Ε.Α.Σ. Κιλκίς πρέπει να ασχολείται αποκλειστικά με αγροτικά προϊόντα ή θα πρέπει να στρέφεται και σε άλλες δραστηριότητες, όπως π.χ. φωτοβολταϊκά συστήματα ή/και αρωματικά φυτά;**
- 13) _____
- α. Μόνο σε γεωργικά προϊόντα
  - β. Σε γεωργικά και σε εναλλακτικά γεωργικά προϊόντα
  - γ. Σε όλο το εύρος των δραστηριοτήτων
- Η στροφή σε άλλου είδους προϊόντα και υπηρεσίες, σε τι βαθμό πιστεύετε ότι θα βοηθήσει ώστε να αναπτυχθεί και να πορευτεί στο μέλλον η Ε.Α.Σ. Κιλκίς;**
- 14) _____
- α. Κανένα
  - β. Μικρό
  - γ. Αρκετό
  - δ. Μεγάλο
- 15) _____ **Πώς κρίνετε τις κτιριακές εγκαταστάσεις (γραφεία, αποθήκες) της Ε.Α.Σ. Κιλκίς;**
- α. Κακές
  - β. Μέτριες
  - γ. Καλές
  - δ. Εξαιρετικές
  - ε. Δε γνωρίζω/Δεν απαντώ

